

Διαμονή και εργασία στη Γερμανία Leben und Arbeiten in Deutschland

Οδηγός

Wegweiser
Griechisch-Deutsch

Περιεχόμενα

Inhaltsverzeichnis

Οδηγός Vorwort	04
Παραμονή στη Γερμανία Aufenthalt in Deutschland	06
Εκμάθηση γερμανικής γλώσσας Sprachförderung	10
Κατοικία Wohnen	12
Εργασία στη Γερμανία Arbeiten in Deutschland	18
Παιδιά, σχολείο και εκπαίδευση Kinder – Schule – Berufliche Bildung	22
Κοινωνική ασφάλιση και ασφάλιση υγείας Kranken- und Sozialversicherung	26
Κοινωνικές υπηρεσίες Soziale Dienste	32
Ελεύθερος χρόνος – Πολιτιστικές δραστηριότητες Freizeit – Kulturelle Angebote	38
Ενορίες, κοινότητες και σύλλογοι Gemeinden und Vereine	42
Η Ένωση Γερμανοελληνικών Εταιρειών Die Vereinigung der Deutsch-Griechischen Gesellschaften e.V.	44
Η Εταιρεία Ελλήνων Επιστημόνων Βορείας Ρηνανίας-Βεστφαλίας Die Gesellschaft Griechischer Akademiker in Nordrhein-Westfalen e.V.	46
Πολιτική συμμετοχή Politische Partizipation	48

Πρόλογος

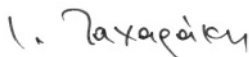
Ο αριθμός των νεοαφιχθέντων μεταναστών στη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία και στα άλλα κρατίδια της Γερμανίας αυξάνεται σημαντικά. Πολλοί έρχονται εξαιτίας της οικονομικής κρίσης που επικρατεί στις χώρες της Νότιας και Νοτιανατολικής Ευρώπης ή στο πλαίσιο της ελεύθερης διακίνησης εργαζομένων εντός της ΕΕ. Τα άτομα αυτά αναζητούν καλύτερες ευκαιρίες εργασίας στη Γερμανία.

Ως συνέπεια αυτής της εξέλιξης πληθαίνουν διαρκώς οι νεοαφιχθέντες που απευθύνονται στις υπηρεσίες μετανάστευσης της Διακονίας Ρηνανίας-Βεστφαλίας-Λίππε καθώς και σε άλλους φορείς, συλλόγους και ενορίες. Η εξέλιξη αυτή οδήγησε στην ίδρυση του «Δικτύου Ελληνικών Φορέων στη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία». Στο δίκτυο συμμετέχουν φορείς όπως οι ελληνικές κοινότητες της περιοχής, η ελληνορθόδοξη ενορία και οι πολιτιστικοί σύλλογοι της περιοχής, ο Γερμανοελληνικός Σύνδεσμος Επιχειρηματιών, ενδιαφερόμενα άτομα και εθελοντές, δημοτικοί σύμβουλοι ελληνικής καταγωγής καθώς και συνεργάτες της Διακονίας Ρηνανίας-Βεστφαλίας-Λίππε. Σκοπός του δικτύου είναι να συντονίσει το δυναμικό των συμμετεχόντων φορέων, να ανταλλάσσει πληροφορίες για τις ανάγκες των νεοαφιχθέντων και να παρέχει βοήθεια ανάλογα με τις δυνατότητές του.

Εξαιτίας της μεγάλης ζήτησης πληροφοριών σχετικά με τη **διαμονή και την εργασία στη Γερμανία** η πρώτη συγκεκριμένη δραστηριότητα του δικτύου ήταν η έκδοση αυτού του δίγλωσσου οδηγού ως βοήθεια για τον πρώτο προσανατολισμό. Μία ομάδα εργασίας του δικτύου συνέλεξε χρήσιμες πληροφορίες γύρω από θέματα όπως π.χ. διαμονή, εκμάθηση γλώσσας, κατοικία, εργασία, σχολική/επαγγελματική εκπαίδευση, κοινωνική ασφάλιση, ασφάλιση υγείας, κοινωνικές υπηρεσίες, ελεύθερος χρόνος, κοινωνικά δίκτυα και άλλα. Ο οδηγός αυτός είχε μεγάλη απήχηση σε όλη τη Γερμανία και στο εξωτερικό ενώ συνεχίζεται η έκδοσή του. Διαπιστώνουμε συνεχώς την ανάγκη πληροφόρησης στη μητρική γλώσσα για όλους τους νεοαφιχθέντες πολίτες της ΕΕ. Συνεπώς είναι αναγκαία η μετάφραση του οδηγού σε διάφορες γλώσσες καθώς με τον τρόπο αυτό παρέχεται πρόσβαση σε σημαντικές πληροφορίες και διευκολύνεται η ένταξη των νεοαφιχθέντων στη Γερμανία.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά όσους υποστηρίζουν τις δραστηριότητες του δικτύου και συνέβαλαν στην έκδοση του οδηγού αυτού. Ένα θερμό ευχαριστώ απευθύνουμε επίσης στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικών Υποθέσεων του κρατιδίου Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας και στη Διακονία Ρηνανίας-Βεστφαλίας-Λίππε για την οικονομική της υποστήριξη.

Για το Δίκτυο

Ιωάννα Ζαχαράκη

Εισηγήτρια - Σύμβουλος για θέματα κοινωνικής ένταξης και διαπολιτισμικότητας της Διακονίας Ρηνανίας-Βεστφαλίας-Λίππε

Vorwort

Zurzeit nimmt die Zahl von Neuzugewanderten in Nordrhein-Westfalen sowie in den anderen Bundesländern stark zu. Viele kommen aus Süd- und Südosteuropa aufgrund der dortigen Wirtschaftskrise oder im Rahmen der EU-Freizügigkeit und sind in Deutschland auf der Suche nach besseren Arbeitsmöglichkeiten.

Dadurch häufen sich die Anfragen von Neuzugewanderten bei den Migrationsdiensten der Diakonie Rheinland-Westfalen-Lippe sowie bei weiteren Trägern, Vereinen, Kirchen und Religionsgemeinschaften. Aus dieser Situation heraus haben Multiplikatoren der griechischen Gemeinden, griechisch-orthodoxer Gemeinden und Kulturvereinen aus der Region sowie die Deutsch-Hellenische Wirtschaftsvereinigung, private Interessierte, ehrenamtlich Aktive, Ratsmitglieder griechischer Herkunft und Mitarbeitende der Diakonie Rheinland-Westfalen-Lippe das Netzwerk: „Griechischer Akteure in NRW“ gebildet. Zielsetzung des Netzwerkes ist es, Potenziale der Akteure zu bündeln und den Austausch über den aktuellen Bedarf zu fördern, um für die Zielgruppe effektiv akute Selbsthilfe zu leisten.

Aufgrund der großen Nachfrage an Informationen über das **Leben und Arbeiten in Deutschland** war die erste konkrete Maßnahme des Netzwerkes die Herausgabe des vorliegenden zweisprachigen Wegweisers, der Orientierung bieten soll. Aus dem Kreis der Akteure hat sich eine Arbeitsgruppe gebildet, die wichtige Informationen zu Themen wie Aufenthalt in Deutschland, Sprachförderung, Wohnen, Arbeiten in Deutschland, Kinder, Schule, Ausbildung, Kranken- und Sozialversicherung, Soziale Dienste, Freizeit, Netzwerke im Sozialraum zusammengestellt hat. Dieser findet bundesweit sowie im Ausland einen großen Zuspruch und ist mehrmals aufgelegt.

Wir stellen den Bedarf an muttersprachlichen Informationen für alle neuzugewanderte EU-Bürger fest. Deswegen ist die Übersetzung des Wegweisers in verschiedenen Sprachen notwendig, denn sie ermöglicht den Zugang zu wichtigen Informationen und erleichtert die Integration von Neuzugewanderten in Deutschland.

An dieser Stelle wird allen Beteiligten bei der Erstellung sowie Aufarbeitung des Wegweisers herzlich gedankt. Ein herzlicher Dank gilt ebenfalls dem Ministerium für Arbeit, Integration und Soziales des Landes NRW sowie der Diakonie Rheinland-Westfalen-Lippe für die finanzielle Unterstützung.

Für das Netzwerk

Ioanna Zacharaki
Referentin für Integration und Interkulturalität
Diakonie Rheinland-Westfalen-Lippe

Παραμονή στη Γερμανία

Ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων κατά τους τρεις πρώτους μήνες

Κάθε υπήκοος κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ουσιαστικά ως πολίτης της Ε.Ε. το δικαίωμα να μετακινείται ελεύθερα εντός της Ε.Ε., να ταξιδεύει σε άλλα κράτη μέλη και να απολαμβάνει μέχρι και τρεις μήνες το άνευ όρων δικαίωμα διαμονής που έχει κάθε πολίτης της Ε.Ε., ανεξάρτητα από τον σκοπό της παραμονής του σε άλλο κράτος μέλος. Για την είσοδό του απαιτείται μόνο ένα έγκυρο διαβατήριο ή ένα δελτίο αστυνομικής ταυτότητας.

Οι πολίτες της Ε.Ε. δεν χρειάζονται άδεια παραμονής και έχουν απεριόριστη πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης έχουν όλοι οι πολίτες της Ε.Ε. και τα μέλη των οικογενειών τους.

Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων μετά από τρεις μήνες

Εκτός από τους τρεις πρώτους μήνες το δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης συνδέεται με συγκεκριμένους σκοπούς παραμονής πριν από την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης παραμονής.

Οι ομάδες των ατόμων που διαθέτουν δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης είναι οι ακόλουθες:

- εργαζόμενοι
- ελεύθεροι επαγγελματίες
- πάροχοι υπηρεσιών
- αποδέκτες υπηρεσιών
- άτομα με δικαίωμα παραμονής
- συνταξιούχοι
- φοιτητές και
- άλλοι μη μισθωτοί εργαζόμενοι όπως και τα μέλη των οικογενειών τους.

Aufenthalt in Deutschland

Freizügigkeitsrecht in den ersten drei Monaten

Jeder Staatsangehörige eines Mitgliedstaates der Europäischen Union hat grundsätzlich das Recht, sich in der Europäischen Union frei zu bewegen, in jeden anderen Mitgliedsstaat einzureisen und genießt dort bis zu drei Monaten ein bedingungsloses Aufenthaltsrecht – unabhängig vom Aufenthaltszweck. Zur Einreise ist lediglich ein gültiger Reisepass oder Personalausweis notwendig.

Unionsbürger benötigen keine Aufenthaltserlaubnis und haben uneingeschränkten Arbeitsmarktzugang. Das Freizügigkeitsrecht besitzen Bürgerinnen und Bürger und deren Familienangehörige aller EU-Mitgliedstaaten.

Freizügigkeitsrecht nach drei Monaten

Außer in den ersten drei Monaten ist das Freizügigkeitsrecht vor Erwerb des Daueraufenthaltsrechtes an bestimmte Aufenthaltszwecke gebunden.

Personengruppen die freizügigkeitsberechtigt sind:

- Arbeitnehmer
- niedergelassene selbstständige Erwerbstätige
- Erbringer von Dienstleistungen
- Empfänger von Dienstleistungen
- Verbleibeberechtigte
- Rentner
- Studenten und
- Sonstige Nichterwerbstätige, sowie deren jeweilige Familienangehörige.

Για τους μη μισθωτούς εργαζόμενους πολίτες της Ε.Ε. ισχύουν ειδικές προϋποθέσεις. Τα άτομα αυτά έχουν το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας μόνο όταν διαθέτουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη υγείας και επαρκείς οικονομικούς πόρους για τους ίδιους και τα μέλη των οικογενειών καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής τους (άρθρο 4, εδ. 1 Ελεύθερη κυκλοφορία/ΕΕ). Οι οικονομικοί πόροι θα πρέπει να επαρκούν, ώστε να μην είναι αναγκαία η παροχή ενός κοινωνικού επιδόματος. Πόρους αποτελούν όλα τα νόμιμα αποδεκτά εισοδήματα, περιουσιακά στοιχεία σε χρήμα ή χρηματική αξία ή άλλα ίδια κεφάλαια, ιδίως η πληρωμή διατροφής από μέλη της οικογένειας ή τρίτους καθώς και συντάξεις.

Ως επαρκής ασφάλιση θεωρούνται οι παροχές ενός κρατικού ασφαλιστικού φορέα υγείας.

Η υπηρεσία αλλοδαπών/εγγραφής δημοτών μπορεί να απαιτήσει την απόδειξη των προϋποθέσεων αυτών για το δικαίωμα παραμονής στη χώρα.

Βεβαίωση ελεύθερης διακίνησης εργαζομένων

Από την 1η Ιανουαρίου 2013 δεν απαιτείται η απόδειξη του δικαιώματος ελεύθερης διακίνησης εργαζομένων μέσω της αντίστοιχης βεβαίωσης. Η επονομαζόμενη «Βεβαίωση ελεύθερης διακίνησης εργαζομένων» καταργήθηκε.¹

Περισσότερες πληροφορίες

Διαδίκτυο

www.europa.eu

www.bamf.de

---

¹ Βλέπε σχετικά: Νόμος για την τροποποίηση του νόμου «περί ελεύθερης διακίνησης εργαζομένων/ΕΕ και άλλες διατάξεις σχετικές με την παραμονή» από 21 Ιανουαρίου 2013 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της ΟΔΓ - BGBl I σελ. 86)

Für nichterwerbstätige Unionsbürger gelten besondere Voraussetzungen. Sie sind nur dann freizügigkeitsberechtigt, wenn sie über ausreichenden Krankenversicherungsschutz und ausreichende Existenzmittel für sich und ihre Familienangehörigen für die gesamte Dauer ihres Aufenthalts verfügen (§ 4 Satz 1 FreizügG/EU). Die Existenzmittel müssen so bemessen sein, dass keine Sozialhilfeleistungen in Anspruch genommen werden müssen. Existenzmittel sind alle gesetzlich zugelassenen Einkommen und Vermögen in Geld, Geldwert oder sonstige eigene Mittel, insbesondere Unterhaltsleistungen von Familienangehörigen oder Dritten, so auch Renten.

Als ausreichender Krankenversicherungsschutz kann der Umfang angesehen werden, den eine gesetzliche Krankenversicherung bieten würde.

Die Ausländerbehörde/Meldestelle kann verlangen, dass der Unionsbürger das Vorliegen dieser Voraussetzungen für sein Aufenthaltsrecht glaubhaft macht.

Freizügigkeitsbescheinigung

Ab dem 01.01.2013 muss die Freizügigkeit nicht mehr mit einer Bescheinigung nachgewiesen werden, die sogenannte Freizügigkeitsbescheinigung wurde ersatzlos gestrichen.¹

Weitere Informationen

Internet

www.europa.eu
www.bamf.de

---

¹ hierzu: Gesetz zur Änderung des Freizügigkeitsgesetzes/EU und weiterer aufenthaltsrechtlicher Vorschriften vom 21. Januar 2013 (BGBl I S. 86)

Εκμάθηση γερμανικής γλώσσας

Οι Έλληνες υπήκοοι που επιθυμούν να ζήσουν στη Γερμανία, οφείλουν να μάθουν όσο πιο γρήγορα γίνεται τη γερμανική γλώσσα. Μόνο έτσι θα μπορέσουν να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, να γνωρίζουν νέα πρόσωπα, να συνεννοούνται στην καθημερινότητά τους, να αναζητήσουν εργασία κ.λπ. Η γνώση της γλώσσας είναι το κλειδί της επιτυχίας. Για την αντιμετώπιση της απλής καθημερινότητας, απαιτείται το επίπεδο B1 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς (ΚΕΠΑ) για τις γλώσσες. Το επίπεδο B1 είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Εάν επιδιώκεται η επαγγελματική εξέλιξη (γιατροί, επιχειρηματίες κ.λπ.), απαιτούνται τα επίπεδα B2 ή και C1. Για την πρόσβαση στα γερμανικά πανεπιστήμια απαιτούνται ανάλογα με το αντικείμενο σπουδών γνώσεις επιπέδου C2 (εξετάσεις TestDaf, C2 ή DSH). Κατά τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων για την εισαγωγή στα πανεπιστήμια λαμβάνονται υπόψη και αποδεικτικά γλωσσομάθειας κατώτερου επιπέδου (κατά κανόνα C1, κατ' εξαίρεση και B2). Προτείνεται η εκμάθηση της γερμανικής γλώσσας πριν την εγκατάσταση στην ξένη χώρα. Τα επίπεδα A1 και A2 αποκτώνται σχετικά εύκολα και παρέχουν τις βασικές γνώσεις. Απαραίτητο είναι τα περιεχόμενα να προσανατολίζονται στην καθημερινή επικοινωνία και λιγότερο στη γραμματική και την αλάνθαστη χρήση της γλώσσας.

Μετά την άφιξη στη Γερμανία είναι σκόπιμη η συστηματική παρακολούθηση μαθημάτων σε κάποιο κέντρο εκμάθησης της γερμανικής γλώσσας. Ως πολίτης ενός κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι Έλληνες δεν έχουν το νόμιμο δικαίωμα να συμμετέχουν στα επονομαζόμενα «Integrationskurse», δηλ. τα επιδοτούμενα τμήματα γερμανικών που προσφέρει η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Προσφύγων (BAMF). Παρ' όλα αυτά δεν αποκλείεται η δυνατότητα συμμετοχής και σε πολίτες κρατών μελών της Ε.Ε. (π.χ. εάν υπάρχουν κενές θέσεις σε τμήματα). Συνεπώς, είναι σημαντικό ο/η ενδιαφερόμενος/η να απευθύνεται στο πλησιέστερο κέντρο εκμάθησης γερμανικής γλώσσας.

Τα τμήματα εκμάθησης γερμανικής γλώσσας της BAMF κοστίζουν 1,20 € ανά διδακτική ώρα και διαρκούν 645 ώρες (από επίπεδο A1 έως B1). Εντατικά, ωστόσο πιο ακριβά, είναι τα τμήματα του Ινστιτούτου Γκαίτε (Goethe-Institut). Ανάλογα με την πόλη κατοικίας, προσφέρονται διάφορες δυνατότητες εκμάθησης γερμανικών π.χ. σε Κέντρα Λαϊκής Επιμόρφωσης (VHS) αλλά και σε ιδιωτικά ινστιτούτα.

Περισσότερες πληροφορίες

Διαδίκτυο

www.bamf.de

www.vhs.de

www.goethe.de

www.europass.cedefop.europa.eu

www.jmd-portal.de – Bildungsberatung Garantiefonds Hochschule des Jugendmigrationsdienstes

Das Erlernen der deutschen Sprache

Griechische Staatsbürger, die in Deutschland leben möchten, müssen möglichst schnell die deutsche Sprache erlernen. Nur so ist es möglich, Zugang zu Informationen zu bekommen, Menschen kennen zu lernen, den Alltag zu bewältigen, eine Beschäftigung zu finden etc.. Die Kenntnis der Sprache ist der Schlüssel zum Erfolg. Für das alltägliche Leben ist das Niveau B1 des Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmens (GER) für Sprachen erforderlich. Das entspricht ungefähr dem Niveau der alten Grundstufe und ist die Grundvoraussetzung sprachlichen Handelns. Wenn sich jemand beruflich weiterentwickeln möchte – als Arzt, Unternehmer, sind die Niveaus B2 und C1 wichtige Voraussetzung dafür. Für die Immatrikulation an einer deutschen Hochschule ist i.d.R. das Sprachniveau C2 nachzuweisen (entweder TestDaf, C2-Prüfung oder DSH-Prüfung). Bei den vorangehenden Bewerbungsverfahren werden auch niedrigere Sprachniveau-Nachweise akzeptiert (i.d.R. C1, in Ausnahmefällen B2). Es ist ratsam, mit dem Erwerb der deutschen Sprache, wenn möglich, schon in Griechenland zu beginnen. Die Niveaus A1 und A2 vermitteln ein sprachliches Fundament und sind relativ schnell zu erreichen. Es ist wichtig darauf zu achten, dass die Inhalte handlungs- und alltagsorientiert sind, weniger grammatikorientiert und auf eine fehlerfreie Anwendung der Sprache ausgerichtet.

Nach der Ankunft in Deutschland ist ein institutionalisierter Spracherwerb erforderlich. Als Mitglied der EU hat ein griechischer Staatsbürger gesetzlich kein Recht auf eine Teilnahme an sogenannten Integrationskursen. Das sind die Deutschkurse, die vom Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (BAMF) angeboten und unter Umständen auch bezuschusst werden. Doch eine Teilnahme an Integrationskursen ist für Bürger der EU nicht ausgeschlossen, wenn z. B. freie Plätze in den laufenden Kursen vorhanden sind. Deshalb ist es ratsam, sich zuerst an das nächstgelegene Spracheninstitut zu wenden.

Die Integrationskurse des BAMF kosten in der Regel 1,20 Euro pro Unterrichtseinheit (UE) und dauern insgesamt 645 UE (von A1 bis B1). Viel schneller, aber auch teurer sind die Kurse des Goethe-Instituts. Je nachdem in welcher Stadt man wohnt, gibt es auch die Volkshochschulen (VHS) sowie verschiedene private Anbieter.

Weitere Informationen

Internet

www.bamf.de

www.vhs.de

www.goethe.de

www.europass.cedefop.europa.eu

www.jmd-portal.de – Bildungsberatung Garantiefonds Hochschule des Jugendmigrationsdienstes

Κατοικία

Εύρεση Κατοικίας

Κατά κανόνα η εύρεση κατοικίας στη Γερμανία διεξάγεται μέσα από τις αγγελίες των εφημερίδων ή του διαδικτύου. Σημαντική είναι, επίσης, η ενημέρωση από γνωστούς ή κατευθείαν μέσω της εφημερίδας κατά την ημέρα έκδοσης των αγγελιών ακινήτων. Συνήθως τα φύλλα του Σαββατοκύριακου περιέχουν ανάλογες αγγελίες. Πολλές εφημερίδες δημοσιεύουν τις αγγελίες ακινήτων την ίδια μέρα και στο διαδίκτυο. Εκτός αυτού, υπάρχουν ειδικές σελίδες στο διαδίκτυο που ενημερώνουν αποκλειστικά για τα διαθέσιμα ακίνητα σε διάφορες περιοχές. Τέτοιες προσφορές, ωστόσο, μπορεί να συνοδεύονται από επιπλέον έξοδα.

Βοήθεια από την τοπική στεγαστική υπηρεσία

Η στεγαστική υπηρεσία της πόλης ή της κοινότητας μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα χρήσιμη. Συχνά είναι εφικτή η εύρεση κατοικίας μέσω της υπηρεσίας αυτής. Σε κάθε περίπτωση, παρέχονται πληροφορίες και χρήσιμες διευθύνσεις, που μπορούν να βοηθήσουν περαιτέρω.

Μεσιτικά γραφεία

Στην προσπάθεια αναζήτησης κατοικίας τα μεσιτικά γραφεία μπορούν να φανούν επίσης χρήσιμα. Ωστόσο, ο συγκεκριμένος τρόπος αναζήτησης κατοικίας διεξάγεται έναντι πληρωμής. Διευθύνσεις και τηλέφωνα μεσιτικών γραφείων υπάρχουν στους τοπικούς τηλεφωνικούς καταλόγους και τους Χρυσούς Οδηγούς.

Δήλωση κατοικίας

Από τη στιγμή που έχει βρεθεί κατοικία, απαιτείται και η δήλωση της διεύθυνσης αυτής στην αρμόδια υπηρεσία της πόλης διαμονής. Αν η δήλωση κατοικίας δεν πραγματοποιηθεί εγκαίρως, είναι πιθανή η επιβολή προστίμου. (Εκτός αυτού, μπορεί αυτή η καθυστέρηση να έχει αρνητικές συνέπειες στο καθεστώς της άδειας παραμονής.) Μερικές διοικητικές υπηρεσίες δίνουν διορία διάρκειας μιας εβδομάδας.

Κρατική υποστήριξη - Κοινωνικές κατοικίες

Στις περισσότερες πόλεις και κοινότητες υπάρχουν κατοικίες χαμηλού κόστους, οι επονομαζόμενες κοινωνικές κατοικίες (Sozialwohnungen). Αυτές είναι κατοικίες των οποίων τα έξοδα συγχρηματοδοτεί το κράτος. Για την ενοικίαση μιας τέτοιας κατοικίας απαιτείται το δελτίο δικαιώματος κατοικίας (Wohnberechtigungsschein - WBS). Δικαίωμα στο δελτίο αυτό έχουν όλοι, όσοι λαμβάνουν εισοδήματα κάτω ενός συγκεκριμένου ορίου. Σημαντικό είναι, ότι τα δελτία αυτά διαθέτουν ημερομηνία λήξης και, ως εκ τούτου, ο δικαιούχος οφείλει να φροντίσει εγκαίρως για την ανανέωσή του, καταθέτοντας αίτηση παράτασης.

Wohnen

Wohnungssuche

In der Regel verläuft die Wohnungs- oder Haussuche in Deutschland über die Zeitung oder das Internet. Es ist sinnvoll, sich vorher bei Bekannten oder direkt bei der Zeitung zu erkundigen, an welchem Wochentag die Immobilienanzeigen erscheinen – häufig stehen sie in der Wochenendausgabe.

Viele Zeitungen stellen die Anzeigen aus ihrer Druckausgabe auch auf der Internetseite der Zeitung ein. Außerdem gibt es Internetseiten, die sich auf die Vermittlung von Wohnungen und Häusern spezialisiert haben. Solche Angebote können jedoch kostenpflichtig sein.

Hilfe vom Wohnungsamt

Das Wohnungsamt der Stadt oder der Gemeinde ist bei der Wohnungssuche behilflich. Häufig werden dort Wohnungen direkt vermittelt. Ist das nicht der Fall, können die Mitarbeitenden des Wohnungsamtes mit nützlichen Adressen und Informationen weiterhelfen.

Immobilienmakler

Bei der Wohnungs- oder Haussuche ist es auch möglich, die Hilfe von Immobilienmaklern in Anspruch zu nehmen. Diese vermitteln die geeigneten Objekte gegen Bezahlung. Kontaktadressen hierfür sind in den Branchenverzeichnissen und örtlichen Telefonbüchern zu finden.

Wohnsitz melden

Die neue Wohnung mit der entsprechenden Anschrift muss der zuständigen Meldebehörde, in der Regel dem Einwohnermeldeamt der Stadt, mitgeteilt werden. Bei einer verspäteten Meldung wird eventuell ein Bußgeld erhoben. (Außerdem kann eine verspätete Ummeldung unter Umständen negative Auswirkungen auf den Aufenthaltsstatus haben.) Manche Verwaltungen schreiben eine Frist von einer Woche vor.

Unterstützung vom Staat – Sozialwohnungen

In den meisten Städten und Gemeinden gibt es kostengünstigere Wohnungen, sogenannte Sozialwohnungen. Das sind Wohnungen, die mit staatlichen Mitteln gefördert werden. Um eine solche Wohnung mieten zu können, wird ein Wohnberechtigungsschein (WBS) benötigt. Dieser kann bei der zuständigen Stadtverwaltung, meistens dem Wohnungsamt, beantragt werden. Der Wohnberechtigungsschein wird ausgestellt, wenn das Einkommen unter einer bestimmten Grenze liegt. Zu beachten ist, dass dieser nur befristet gilt und deshalb rechtzeitig eine Verlängerung beantragt werden muss.

Στεγαστικό επίδομα

Ο ενοικιαστής μπορεί να κάνει αίτηση για στεγαστικό επίδομα κατοικίας. Το δικαίωμα για στεγαστικό επίδομα κατοικίας εξαρτάται από τον αριθμό των μελών της οικογένειας, το ύψος του εισοδήματος και το ύψος του ενοικίου. (Πολλά ομοσπονδιακά κρατίδια διαθέτουν μία μηχανή υπολογισμού στεγαστικού επιδόματος στο διαδίκτυο, με τη βοήθεια της οποίας μπορεί ο ενδιαφερόμενος να εξακριβώσει πόσα χρήματα του αναλογούν ανάλογα με την περίπτωσή του.) Ακόμη και ιδιοκτήτες διαμερισμάτων ή ολόκληρων κατοικιών μπορούν να διεκδικήσουν μία κρατική επιχορήγηση, το λεγόμενο ελαφρυντικό επίδομα (Lastenzuschuss). Περαιτέρω πληροφορίες όπως και τα απαραίτητα έντυπα διατίθενται από τις κατά τόπους στεγαστικές υπηρεσίες.

Ενοίκιαση και νομοθεσία

Πληροφορίες σχετικά με το αν το ύψος του ενοικίου θεωρείται δικαιολογημένο, δηλαδή αν αντιστοιχεί στις τιμές της αγοράς, παρέχονται από έναν ειδικό κατάλογο. Ο κατάλογος αυτός είναι δεσμευτικός και διατίθεται από τις τοπικές στεγαστικές υπηρεσίες κατοικίας (Wohnungsamt).

Το μισθωτήριο συμβόλαιο

Το μισθωτήριο συμβόλαιο ρυθμίζει όλες τις λεπτομέρειες της μισθωτικής σχέσης και είναι δεσμευτικό τόσο για τον ενοικιαστή όσο και για τον εκμισθωτή, στο μέτρο που οι ρυθμίσεις είναι νόμιμες. Γι' αυτό και απαιτείται ο ακριβής έλεγχος πριν την υπογραφή του.

Πριν τη σύναψη ενός μισθωτηρίου συμβολαίου θα πρέπει να διευκρινίζονται όλες οι λεπτομέρειες και συγκεκριμένα:

- το ύψος του ενοικίου
- το ύψος των κοινοχρήστων (ιδίως το κόστος θέρμανσης)
- το ύψος της εγγύησης
- η ενδεχόμενη προμήθεια του μεσίτη
- η πιθανή αύξηση του ενοικίου ανά τακτά χρονικά διαστήματα
- η διάρκεια του μισθωτηρίου (περιορισμένης ή απεριόριστης διάρκειας)
- υποχρεώσεις ανακαίνισης

Όλες οι συμφωνίες καταγράφονται σε γραπτή μορφή στο μισθωτήριο συμβόλαιο.

Επίσης, απαιτείται συχνά η υπογραφή ενός «πρωτοκόλλου παράδοσης». Με την υπογραφή βεβαιώνεται η κατάσταση, στην οποία βρισκόταν η κατοικία κατά τη στιγμή της παραλαβής της. Το πρωτόκολλο παράδοσης πρέπει να διαβαστεί πολύ προσεκτικά. Για ελλείψεις που δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτό, μπορεί αργότερα να επιβαρυνθεί ο ίδιος ο ενοικιαστής. Ο εκμισθωτής απαιτεί συνήθως την καταβολή εγγύησης για να πληρώσει τυχόν μελλοντικές επιδιορθώσεις ή ενοίκια που δεν θα καταβληθούν. Η εγγύηση μπορεί να αντιστοιχεί το ανώτατο σε τρεις φορές το ποσό του ενοικίου (ενοίκιο χωρίς κοινόχρηστα).

Wohngeld

Mieter können in Deutschland einen Mietzuschuss beantragen. Ob und in welcher Höhe ein Anspruch auf das sogenannte Wohngeld besteht, hängt von der Zahl der Haushaltsmitglieder, der Höhe des Gesamteinkommens und der Höhe der Miete ab.

(Mehrere Bundesländer bieten im Internet einen Wohngeldrechner an, mit dem berechnet werden kann, ob und wie viel Wohngeld jemandem zusteht.) Auch Eigentümern von Wohnungen oder Häusern kann ein staatlicher Zuschuss gewährt werden, der sogenannte Lastenzuschuss.

Weitere Informationen und die nötigen Formulare können bei der Wohngeldbehörde der Stadt- oder Gemeindeverwaltung eingeholt werden.

Miete und Mietrecht

Auskunft darüber, ob die Mietkosten für eine Wohnung angemessen sind, also den ortsüblichen Mietpreisen entsprechen, gibt der qualifizierte Mietspiegel. Dieser ist für jeden Wohnort verbindlich und beim zuständigen Wohnungsamt zu erhalten.

Mietvertrag

Der Mietvertrag regelt alle Details des Mietverhältnisses und ist sowohl für den Mieter als auch für den Vermieter bindend – soweit die Regelungen gesetzlich zulässig sind. Er sollte deshalb genau geprüft werden, bevor er unterschrieben wird.

Vor Abschluss eines Mietvertrages sollten alle Einzelheiten geklärt sein:

- Höhe der Miete
- Höhe der Nebenkosten (insbesondere auch Heizkosten), Höhe der Kautions
- Mögliche Maklergebühren
- Mögliche Staffelmiete (eine Miete, die automatisch regelmäßig erhöht wird)
- Dauer des Mietvertrages (befristet oder unbefristet)
- Renovierungsverpflichtungen

Alle Vereinbarungen sollten schriftlich im Mietvertrag festgehalten werden.

Zusätzlich zum Mietvertrag muss oft ein sogenanntes Übergabeprotokoll unterschrieben werden. Mit der Unterschrift wird bestätigt, in welchem Zustand die Wohnung war, als sie übernommen wurde. Das Übergabeprotokoll sollte daher sehr genau gelesen werden. Für Mängel, die darin nicht vermerkt sind, könnte man später selbst verantwortlich gemacht werden. Der Vermieter verlangt üblicherweise als Sicherheit eine Kautions, um hiermit Reparaturen zu bezahlen oder Mietrückstände auszugleichen. Die Summe der Kautions darf höchstens so hoch sein wie drei Monatskaltmieten (Miete ohne Nebenkosten).

Κοινόχρηστα

Μαζί με τα έξοδα των χώρων ενοικίασης (βασικό ή «Kaltmiete» [ψυχρό ενοίκιο]) πληρώνονται και λειτουργικά έξοδα - αποκαλούνται συνήθως κοινόχρηστα (Nebenkosten) -, τα οποία εκκαθαρίζονται μια φορά ετησίως. Σε αυτά ανήκουν π.χ. τα έξοδα θέρμανσης και νερού καθώς επίσης και τα τέλη αποχέτευσης και αποκομιδής απορριμμάτων. Συνήθως, ένα συγκεκριμένο ποσό καταβάλλεται για τα κοινόχρηστα κάθε μήνα προκαταβολικά. Στο τέλος του έτους διεξάγεται η εκκαθάριση, όπου καταβάλλεται ένα χρεωστικό υπόλοιπο εκ μέρους του ενοικιαστή ή πιστώνεται ο λογαριασμός του από τον εκμισθωτή. Ο εκκαθαριστικός λογαριασμός που αναφέρει τα έξοδα θα πρέπει να ελέγχεται με μεγάλη προσοχή. Για ερωτήσεις σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα (π.χ. για επιδιορθώσεις) των ενοικιαστών, μπορούν τόσο η ομοσπονδία ενοικιαστών όσο και οι τοπικοί σύλλογοι ενοικιαστών να παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες. Διαθέτουν γραφεία σε πολλές πόλεις και ο/η ενδιαφερόμενος/η μπορεί να απευθυνθεί εκεί. Ωστόσο παρέχουν εν μέρει τις υπηρεσίες τους επί πληρωμή.

Περισσότερες πληροφορίες για την εύρεση κατοικίας

Τοπικά

- Δημοτική, κοινοτική και περιφερειακή διοίκηση: Στεγαστική υπηρεσία (Wohnungsamt)
- Ημερήσιες εφημερίδες
- Εφημερίδες μικρών αγγελιών
- Μεσίτες (σε περίπτωση ανεύρεσης κατοικίας υποχρέωση καταβολής αμοιβής)

Διαδίκτυο

www.immowelt.de

www.immobilienscout24.de

Περισσότερες πληροφορίες για την ενοικίαση

Τοπικά

- Δημοτική, κοινοτική και περιφερειακή διοίκηση: Στεγαστική υπηρεσία (Wohnungsamt)
- Σύλλογοι ενοικιαστών (τα μέλη καταβάλλουν συνδρομή)
- Διοίκηση σπιτιών/κατοικιών
- Εκμισθωτές
- Κεντρική διεύθυνση καταναλωτών

Διαδίκτυο

www.bmvbs.de

www.bmj.de/Ratgeber

www.dmb.de

Πηγές

www.bamf.de

www.bmi.bund.de

Nebenkosten

Neben den Kosten für die gemieteten Wohnräume (Grund- oder Kaltmiete) müssen Betriebskosten gezahlt werden – häufig auch Nebenkosten genannt –, die einmal pro Jahr abgerechnet werden. Zu diesen Kosten gehören z. B. die Kosten für Heizung und Wasser sowie Abwasser oder Müllgebühren. In der Regel wird ein bestimmter Betrag für die Nebenkosten jeden Monat im Voraus gezahlt. Am Ende eines Jahres erfolgt eine Abrechnung, bei der entweder eine Nachzahlung fällig oder eine Erstattung gebucht werden. Die Abrechnung der Nebenkosten sollte genau geprüft werden.

Zu Fragen über Pflichten und Rechte (etwa für Reparaturen) als Mieter, können der Mieterbund und die örtlichen Mietervereine gute Ansprechpartner sein. In vielen Städten haben sie Büros eingerichtet, an die man sich wenden kann. Allerdings sind ihre Angebote zum Teil kostenpflichtig.

Weitere Informationen zur Wohnungssuche**Vor Ort**

- Stadt-, Gemeinde-, Kreisverwaltung: Wohnungsamt
- Tageszeitung
- Anzeigenblätter
- Makler (im Vermittlungsfall kostenpflichtig)

Internet

www.immowelt.de
www.immobilienscout24.de

Weitere Informationen zum Mietrecht**Vor Ort**

- Stadt-, Gemeinde- und Kreisverwaltung: Wohnungsamt
- Mietervereine (Mitgliedschaft kostenpflichtig)
- Hausverwaltung
- Vermieter
- Verbraucherzentralen

Internet

www.bmvbs.de
www.bmj.de/Ratgeber
www.dmb.de

Quellen

www.bamf.de
www.bmi.bund.de

Εργασία στη Γερμανία

Οι υπήκοοι των κρατών μελών της Ε.Ε. διαθέτουν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Απολαμβάνουν το απεριόριστο δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων, την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελευθερία εγκατάστασης.

Ως εκ τούτου, οι Έλληνες εργαζόμενοι δεν χρειάζονται άδεια εργασίας, εάν επιθυμούν να εργαστούν στη Γερμανία. Επιπλέον διαθέτουν δικαίωμα παραμονής στη Γερμανία για την περίοδο κατά την οποία αναζητούν εργασία.

Όπως κάθε Γερμανός πολίτης, οφείλουν να δηλώσουν τη διεύθυνση της μόνιμης κατοικίας τους στη Γερμανία, υποδεικνύοντας ένα έγκυρο διαβατήριό ή την ταυτότητά τους στις αντίστοιχες υπηρεσίες δήλωσης κατοικίας του δήμου. Αυτή η κατοικία είναι επίσης η φορολογική τους έδρα. Τόσο οι φορολογικές όσο και οι ασφαλιστικές εισφορές για κάθε άτομο της οικογενείας θα αποδίδονται στο εξής βάσει αυτής της έδρας.

Με τη βεβαίωση δήλωσης κατοικίας από την αρμόδια υπηρεσία και το διαβατήριό ή την ταυτότητά τους μπορούν να δηλώσουν στον τοπικό οργανισμό απασχόλησης (*Agentur für Arbeit*) ότι αναζητούν εργασία. Αν υπάρχει κατάλληλη θέση εργασίας μπορούν να την αποδεχτούν αμέσως μετά την επιτυχή διαδικασία υποβολής βιογραφικού. Σε απασχόληση που υπόκειται στην υποχρεωτική ασφάλιση ο εργοδότης οφείλει να καταβάλλει τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και ασφάλισης υγείας, παρακρατώντας ένα ποσό από τις ακαθάριστες μηνιαίες αποδοχές. Στις συμβάσεις απασχόλησης τύπου «*Minijob*» (λαμβάνοντας μηνιαίως 450 ευρώ) δεν καταβάλλονται ασφαλιστικές εισφορές ή φόροι.

Για συμβάσεις τύπου «*Minijob*» και για τη μερική απασχόληση μπορεί να δοθούν συμπληρωματικά επιδόματα σύμφωνα με το Δεύτερο Βιβλίο του Κοινωνικού Κώδικα (*SGB II*) ως βοήθημα από τον αρμόδιο οργανισμό απασχόλησης (*Jobcenter*), όταν οι αποδοχές δεν επαρκούν για τη διαβίωση καθώς πληρείται ολοκληρωτικά η ιδιότητα του εργαζομένου. Εάν είναι ήδη εγγεγραμμένοι ως άνεργοι στην Ελλάδα και ενδεχομένως λαμβάνουν ήδη επίδομα ανεργίας, πρέπει να απευθυνθούν στον ΟΑΕΔ για την έκδοση μιας ευρωπαϊκής βεβαίωσης (έντυπο U2, πρώην έντυπο E303) ότι λαμβάνουν ήδη παροχές ανεργίας ενός ορισμένου ποσού και για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Με τη βεβαίωση αυτή μπορούν να λαμβάνουν για τρεις μήνες (υπό συγκεκριμένες συνθήκες και μέχρι έξι μήνες) το επίδομα από την Ελλάδα.

Για το διάστημα της αναζήτησης εργασίας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τους δικαιούχους κοινωνικών παροχών τα εξής: Η Γερμανία προβλέπει στο Δεύτερο Βιβλίο του Κοινωνικού Κώδικα (*SGB II*) τον αποκλεισμό των πολιτών της Ε.Ε. που αναζητούν εργασία από την χορήγηση του επιδόματος ανεργίας II (*Hartz-IV*). Αν αυτό είναι επιτρεπτό σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, αποτελεί για πολλούς λόγους ένα επίμαχο ζήτημα. Πολλά δικαστήρια κοινωνικών υποθέσεων δεν εφαρμόζουν τον αποκλεισμό αυτό και αποφασίζουν την χορήγηση του επιδόματος ανεργίας στους πολίτες της Ε.Ε. που αναζητούν εργασία.

Arbeiten in Deutschland

Staatangehörige der Mitgliedstaaten der Europäischen Union besitzen die Unionsbürgerschaft. Sie genießen die uneingeschränkte Arbeitnehmerfreizügigkeit, Dienstleistungsfreiheit und Niederlassungsfreiheit. Griechische Arbeitnehmerinnen und Arbeitnehmer benötigen daher keine Arbeitserlaubnis, wenn sie in Deutschland einer Beschäftigung nachgehen wollen. Sie haben darüber hinaus für die Zeit der aktiven Arbeitssuche ein Aufenthaltsrecht in Deutschland.

So wie jeder deutscher Staatsbürger müssen Unionsbürger mit ihrem gültigen Pass oder Personalausweis bei der zuständigen Meldebehörde ihren ständigen Wohnsitz in Deutschland anmelden. Im Falle einer Beschäftigung muss die Steuererklärung bei dem dort ansässigen Finanzamt abgegeben werden. Sowohl die Steuern-, als auch die Sozialabgaben jedes Familienmitglieds werden an dieses abgeführt.

Mit der Meldebescheinigung und dem gültigen Pass oder Personalausweis können sich Unionsbürger bei der örtlichen Agentur für Arbeit arbeitsuchend melden. Falls eine entsprechende Arbeitsstelle offen ist, können sie diese bei Eignung sowie erfolgreichem Bewerbungsverfahren umgehend annehmen. Bei einer sozialversicherungspflichtigen Beschäftigung werden die Beiträge zur Kranken- und Sozialversicherung direkt vom Bruttoarbeitslohn abgeführt. Bei einem so genannten Minijob (450 Euro Basis), werden keine Versicherungsbeiträge und Steuern angerechnet.

Bei Mini- oder Teilzeitjobs können unproblematisch ergänzende SGB II-Leistungen beim zuständigen Jobcenter als „Aufstockungsleistungen“ beantragt werden, wenn der Verdienst zum Lebensunterhalt nicht ausreicht, da hier die Arbeitnehmereigenschaft voll erfüllt ist.

Falls bereits eine Arbeitslosenmeldung und Arbeitslosenbezüge in Griechenland vorliegen, müssen sich griechische Staatsbürger vor ihrer Abreise aus Griechenland beim O.A.E.D. („O.A.E.Δ.“: Aufbauorganisation für die Beschäftigung des Arbeitspotentials) melden und einen Nachweis (so genanntes U2-Formular, ehem. E303) über die Höhe und Dauer der Unterstützungslösungen anfordern. Mit dieser Bescheinigung können sie drei Monate (unter Umständen auch bis zu sechs Monaten) Leistungen aus Griechenland beziehen.

Für die Zeit der Arbeitssuche ist bei Ansprüchen auf Sozialleistungen folgendes zu beachten: Deutschland hat im Sozialgesetzbuch (SGB) II einen Ausschluss von Arbeitslosengeld II („Hartz-IV“) für arbeitsuchende Unionsbürgerinnen und Unionsbürger vorgesehen. Ob dies europarechtlich zulässig ist, ist aus verschiedenen Gründen sehr umstritten. Viele Sozialgerichte wenden inzwischen den Ausschluss von Arbeitslosengeld für arbeitsuchende EU-Bürger nicht mehr an und sprechen Leistungen zu.

Στις περισσότερες περιπτώσεις προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό κανονισμό για τον συντονισμό των κοινωνικών παροχών υφίσταται δικαίωμα παροχής κοινωνικού επιδόματος στη Γερμανία.²

Άλλα πάλι δικαστήρια θεωρούν την επιφύλαξη αυτή που προέβλεπε η Γερμανία το 2011 κατά της Ευρωπαϊκής Σύμβαση "περί κοινωνικής και ιατρικής αντιλήψεως" ως απαράδεκτη. Η σύμβαση αυτή περιλαμβάνει το δικαίωμα σε κοινωνικά επιδόματα και για τους Έλληνες πολίτες στη Γερμανία. Εξαιτίας της παραπάνω επιφύλαξης δεν εφαρμόζεται συχνά η παραπάνω σύμβαση από τις υπηρεσίες.

Όταν υπάρχει ανάγκη υποστήριξης υπό την έννοια του Δεύτερου Βιβλίου του Κοινωνικού Κώδικα (SGB II) συνιστάται οπωσδήποτε η κατάθεση αίτησης για τη χορήγηση επιδόματος στον οργανισμό απασχόλησης (JobCenter) του τόπου κατοικίας κατά το διάστημα αναζήτησης εργασίας. Εφόσον προκύψει η ανάγκη θα πρέπει να καταθέσετε ένσταση ή να προβείτε στην άσκηση αγωγής. Σε επείγουσες περιπτώσεις όπου δεν υπάρχουν πόροι διαβίωσης προτείνεται η αίτηση κατεπείγουσας διαδικασίας. Αυτό στις περισσότερες περιπτώσεις αποβαίνει θετικά. Η οριστική διευθέτηση αναμένεται κατά το έτος 2014 καθώς εκκρεμούν υποθέσεις τόσο στο Ανώτατο Ομοσπονδιακό Κοινωνικό Δικαστήριο (Bundessozialgericht) όσο και στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Σε κάθε περίπτωση οι Έλληνες πολίτες δικαιούνται την κατάθεση αίτησης για κοινωνικό επίδομα στην κοινωνική υπηρεσία σύμφωνα με το Δωδέκατο Βιβλίο του Κοινωνικού Κώδικα (SGB XII), ιδίως όταν δεν υφίσταται επαρκής ασφάλιση υγείας.

Περισσότερες πληροφορίες

Διαδίκτυο

www.arbeitsagentur.de (Ομοσπονδιακός οργανισμός απασχόλησης)

www.ec.europa.eu/eures (Ευρωπαϊκός ιστότοπος για την αναζήτηση εργασίας)

www.zav.de/www.ba-auslandsvermittlung.de

(Κεντρική υπηρεσία διαμεσολάβησης για την εργασία στο εξωτερικό του ομοσπονδιακού οργανισμού απασχόλησης)

www.make-it-in-germany.com (Ιστότοπος καλωσορίσματος για τους αναζητούντες εργασία)

www.thejobofmylife.de

(Διαμεσολάβηση στην εκπαίδευση και απασχόληση από την Ευρώπη στη Γερμανία)

www.eurorpass.cedefop.europa.eu (Διαφάνεια επαγγελματικών προσόντων στην Ευρώπη)

www.eui-dwbo.de (Δίγλωσσες πληροφορίες για τα επιδόματα ανεργίας και τα κοινωνικά επιδόματα)

www.diakonie.de (Πληροφορίες για τα κοινωνικά επιδόματα)

² Άρθρο 4 και 70 του κανονισμού 883/2004

In den meisten Fällen wird argumentiert, dass nach der europäischen Verordnung zur Koordinierung von Sozialleistungen ein Anspruch auf Sozialleistungen in Deutschland bestehen kann.²

Wiederum halten andere Gerichte den von Deutschland 2011 eingelegten Vorbehalt gegen das Europäische Fürsorgeabkommen für unzulässig. Das Fürsorgeabkommen enthält einen Anspruch auf Sozialleistungen auch für griechische Staatsangehörige in Deutschland. Wegen des Vorbehalts wird das Abkommen jedoch von den Behörden zurzeit nicht angewendet.

Wenn Hilfebedürftigkeit im Sinne des SGB II vorliegt, ist also für die Zeit der aktiven Arbeitssuche daher in jedem Fall zu raten, SGB II- Leistungen beim JobCenter des Wohnorts zu beantragen. Notfalls sind Widerspruch und Klage einzureichen. In dringenden Fällen ohne jegliche Existenzgrundlage sollte Eilrechtsschutz beantragt werden. Dieser hat in den meisten Fällen Aussicht auf Erfolg. Eine grundsätzliche Klärung wird im Laufe des Jahres 2014 erwartet, da sowohl bei dem Bundessozialgericht als auch beim Europäischen Gerichtshof Vorlageverfahren anhängig sind. Zulässig für griechische Staatsbürger ist in jedem Fall ein Antrag bei dem Sozialamt auf Sozialhilfe nach dem SGB XII, insbesondere wenn keine ausreichende Krankenversicherung vorliegt.

Weitere Informationen

Internet

www.arbeitsagentur.de (Bundesagentur für Arbeit)

www.ec.europa.eu/eures (Europäisches Portal zur Arbeitssuche)

www.zav.de/www.ba-auslandsvermittlung.de

(Zentrale Auslands- und Fachvermittlung der Bundesagentur für Arbeit)

www.make-it-in-germany.com (Willkommensportal für Arbeitssuchende)

www.thejobofmylife.de

(Vermittlung in Ausbildung oder Beschäftigung aus Europa nach Deutschland)

www.europass.cedefop.europa.eu (Transparenz von Qualifikationen in Europa)

www.eui-dwbo.de (Zweisprachige Informationen zum Arbeitslosen- und Sozialgeld)

www.diakonie.de (Informationen zu Sozialleistungen für Unionsbürger)

---

² Art. 4 und Art. 70 der VO 883/2004

Παιδιά – Σχολείο – Επαγγελματική Εκπαίδευση

Παιδιά

Οι μόνιμοι κάτοικοι της Γερμανίας δικαιούνται το επίδομα τέκνων (Kindergeld) για τα παιδιά τους, από τη γέννηση αυτών μέχρι την ηλικία των 18 ετών. Το ύψος του κυμαίνεται από 184 ως 215 € μηνιαίως. Και για παιδιά άνω των 18 ετών καταβάλλεται το επίδομα αυτό. Συγκεκριμένα, τα παιδιά που λαμβάνουν επαγγελματική εκπαίδευση, σπουδάζουν ή βρίσκονται σε εθελοντική θητεία δικαιούνται επίδομα τέκνων μέχρι το 25ο έτος της ηλικίας τους. Δικαιούχοι του επιδόματος τέκνων είναι οι γονείς ή οι κηδεμόνες, όπως ενδεχομένως ο παππούς ή η γιαγιά ή οι θετοί γονείς. Η αίτηση υποβάλλεται στο εκάστοτε ταμείο οικογενειακών υποθέσεων (Familienkasse) του ομοσπονδιακού οργανισμού απασχόλησης (Bundesagentur für Arbeit) του τόπου κατοικίας.

Σχολείο

Η υποχρεωτική εκπαίδευση στη Γερμανία αρχίζει στην ηλικία των έξι ετών και διαρκεί δέκα χρόνια. Οι γονείς που έρχονται από το εξωτερικό πρέπει να απευθυνθούν στη διεύθυνση εκπαίδευσης (Schulamt) του τόπου κατοικίας τους. Όσοι έχουν παιδιά ηλικίας 3-6 ετών μπορούν να τα δηλώσουν στα δημόσια νηπιαγωγεία για την προσχολική τους εκπαίδευση και την εκμάθηση της γερμανικής γλώσσας. Όλο και περισσότερα νηπιαγωγεία προσφέρουν θέσεις για παιδιά κάτω των τριών ετών. Τα γερμανικά σχολεία προσφέρουν παράλληλα εντακτική ενίσχυση στη γερμανική γλώσσα και σε άλλα μαθήματα έως ότου το παιδί ενταχθεί ολοκληρωτικά στο κανονικό μάθημα. Επίσης, σε μεγάλες πόλεις υπάρχουν σχολεία που προσφέρουν τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως μητρική γλώσσα. Σε ορισμένες πόλεις υπάρχουν και τα αμιγή ελληνικά σχολεία, αλλά και τα δίγλωσσα σχολεία, στα οποία τα μαθήματα διεξάγονται στα ελληνικά και στα γερμανικά.

Επαγγελματική Εκπαίδευση

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας παρουσιάζει δύο ιδιαιτερότητες:

Σχολική εκπαίδευση: Οι μαθητές χωρίζονται μετά το δημοτικό σχολείο (4η τάξη) ανάλογα με την επίδοσή τους σε τρεις τύπους σχολείων: κύριο σχολείο (Hauptschule), πρακτικό ή θετικό σχολείο (Realschule) και γυμνάσιο (Gymnasium). Το ενιαίο σχολείο (Gesamtschule) είναι ένας τύπος σχολείου, όπου διδάσκονται οι μαθητές όλων των τύπων σχολείου, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (κύριο σχολείο, θετικό σχολείο και γυμνάσιο). Το γερμανικό σχολικό σύστημα είναι «διαπερατό». Αυτό σημαίνει ότι η μετάβαση σε ανώτερο σχολικό τύπο είναι πάντα δυνατή, ωστόσο προϋποθέτει καλή βαθμολογία. Ως πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Sekundarbereich I) θεωρούνται οι τάξεις 1-9 και ως δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Sekundarbereich II) οι τάξεις 10-12 ή 13. Το κύριο σχολείο καλύπτει τις τάξεις 5-10. Το απολυτήριο της 10ης τάξης του σχολείου Hauptschule και Realschule μαζί με την ανάλογη

Kinder – Schule – Berufliche Bildung

Kinder

Ausländer mit Wohnsitz in Deutschland haben Anspruch auf Kindergeld, sofern sie eine gültige Niederlassungserlaubnis besitzen. Kindergeld wird von der Geburt an bis zum Alter von 18 Jahren in Höhe von 184 Euro bis 215 Euro pro Monat gezahlt. Für ein Kind, das über 18 Jahre alt ist, kann bis zur Vollendung des 25. Lebensjahres Kindergeld weiter gezahlt werden, so lange es sich in einer beruflichen Ausbildung, einem Studium oder einem Freiwilligendienst befindet. Neben den leiblichen Eltern können zum Beispiel auch Großeltern, Pflegeeltern oder Stiefeltern anspruchsberechtigt sein. Für den Antrag und die Auszahlung von Kindergeld ist nach dem Wohnbezirk die jeweilige Familienkasse der Bundesagentur für Arbeit zuständig.

Schule

Die Schulpflicht beginnt in Deutschland im Alter von sechs Jahren und dauert zehn Jahre an. Eltern, die aus dem Ausland einreisen, wenden sich bitte an das Schulamt ihres Wohnortes. Diejenigen, die Kinder im Alter von drei bis sechs Jahren haben, können ihre Kinder in öffentlichen Kindergärten anmelden, damit die vorschulische Erziehung und das Erlernen der deutschen Sprache ihrer Kinder frühzeitig gefördert werden. Immer mehr Kindergärten besitzen mittlerweile die Möglichkeit, auch Plätze für Kinder unter drei Jahren bereitzustellen. Deutsche Schulen bieten Schülerinnen und Schülern in zusätzlichen Klassen oder Gruppen eine intensive Betreuung in Deutsch und in anderen Fächern an, bis sie im vollen Umfang im Regelunterricht integriert sind. In deutschen Schulen wird in großen Städten teilweise Griechisch als Herkunftssprache angeboten. Teilweise gibt es in einigen Großstädten nationale griechische Schulen und ebenfalls zweisprachige Schulen, in denen Unterricht in Griechisch und Deutsch angeboten wird.

Berufliche Bildung

Das Bildungssystem in Deutschland hat zwei Besonderheiten:

Schulbildung: Die Schüler werden nach der Grundschule (4. Klasse) entsprechend ihren Leistungen in drei Schultypen aufgeteilt: Hauptschule, Realschule und Gymnasium. Die Gesamtschule ist eine Schulform, in der Schüler in allen Schultypen (Haupt- und Realschule sowie Gymnasium) unterrichtet werden. Das deutsche Schulsystem ist durchlässig. Das heißt, der Übergang auf eine höhere Schulform ist immer möglich, wobei gute Noten vorausgesetzt werden. Die Sekundarstufe I wird von der 5. bis zur 9. Klasse und die Sekundarstufe II von der 10. bis zur 12. bzw. 13. Klasse definiert. Die Hauptschule und Realschule umfassen die Jahrgangsstufen 5. bis 10. Der Abschluss nach der 9. Klasse ist möglich. Die Realschule umfasst die Jahrgangsstufen 5. bis 10. Mit Abschluss der 10. Klasse in der Hauptschule und der Realschule (Fachoberschulreife) und den entsprechenden Noten erwirbt man die Qualifikation für

βαθμολογία αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη απόκτηση απολυτηρίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το γυμνάσιο και το ενιαίο σχολείο καλύπτουν τις τάξεις 5-12 ή 13. Με το απολυτήριο Fachabitur ή Abitur του γυμνασίου ή του ενιαίου σχολείου οι μαθητές αποκτούν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (AEI - TEI).

Διαδική επαγγελματική εκπαίδευση: Το σύστημα της δυαδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (Duales Ausbildungssystem) έχει μεγάλη βαρύτητα στη Γερμανία. Η δυαδική επαγγελματική εκπαίδευση περιλαμβάνει την εκπαίδευση σε μια επιχείρηση και την παράλληλη φοίτηση σε επαγγελματική σχολή. Στη Γερμανία υπάρχουν γύρω στα 350 αναγνωρισμένα επαγγέλματα στα οποία μπορεί κανείς να εκπαιδευθεί. Οι νέοι εκπαιδεύονται στην επιχείρηση (3 έως 4 μέρες την εβδομάδα) και συγχρόνως φοιτούν στην επαγγελματική σχολή (1 έως 2 μέρες την εβδομάδα). Η εκπαίδευση διαρκεί, ανάλογα με το επάγγελμα, 2 έως 3,5 έτη. Οι νέοι αποκτούν κυρίως πρακτική εμπειρία εντός της επιχείρησης και την απαραίτητη θεωρητική κατάρτιση στη σχολή ειδικεύσεως για κάθε επάγγελμα. Η δυαδική εκπαίδευση είναι ο σημαντικότερος πυλώνας της επαγγελματικής εκπαίδευσης στη Γερμανία και θεωρείται σε παγκόσμιο επίπεδο το καταλληλότερο μοντέλο για την ενσωμάτωση των νέων στην αγορά εργασίας. Για απόφοιτους λυκείου που επιθυμούν επαγγελματική εκπαίδευση σε συνδυασμό με πανεπιστημιακές σπουδές, υπάρχουν οι δυαδικές σπουδές. Χαρακτηριστικό των δυαδικών σπουδών είναι ο συνδυασμός θεωρίας και πρακτικής. Πολλές επιχειρήσεις προσφέρουν αυτή τη δυνατότητα. Παράλληλα με την εκπαίδευση στην επιχείρηση οι εκπαιδευόμενοι φοιτητές σπουδάζουν σε σχολές AEI και TEI. Τα αρμοδία γραφεία ευρέσεως εργασίας (Agentur für Arbeit) βοηθούν στην επιλογή και στην εύρεση επαγγελματικής εκπαίδευσης. Για νέους, οι οποίοι δεν λαμβάνουν επαγγελματική εκπαίδευση, ισχύει η υποχρεωτική εκπαίδευση μέχρι να ολοκληρώσουν το 18ο έτος της ηλικίας τους.

Περισσότερες πληροφορίες

Διαδίκτυο

www.arbeitsagentur.de

www.anabin.kmk.org

www.berufenet.de

<http://ec.europa.eu/eures>

www.thejobofmylife.de

www.europass.cedefop.europa.eu

www.griechische-botschaft.de

die Sekundarstufe II. Das Gymnasium und die Gesamtschule umfassen die Jahrgangsstufen 5. bis 12. bzw. 13. Mit dem Abschluss (Fachabitur oder Abitur) des Gymnasiums bzw. der Gesamtschule erlangt man den Zugang zu Fachhochschulen und Universitäten.

Duales Ausbildungssystem: Das duale Ausbildungssystem in der beruflichen Bildung hat in Deutschland eine große Bedeutung. Die duale Ausbildung umfasst die praktische Ausbildung im Unternehmen und gleichzeitig die theoretische Ausbildung in der Berufsschule. In Deutschland gibt es rund 350 anerkannte Berufe. Im Betrieb werden den Auszubildenden vorwiegend praktische (3 bis 4 Tage in der Woche) und in der Berufsschule überwiegend theoretische Inhalte (1 bis 2 Tage in der Woche) vermittelt. Die Ausbildung dauert je nach Beruf zwischen 2 bis 3,5 Jahre. Junge Menschen erhalten hier vor allem praktische Erfahrung in der Wirtschaft, die gleichzeitig durch die theoretische Ausbildung in der Berufsschule in allen Berufen qualifiziert werden.

Die duale Ausbildung ist die wichtigste Säule der beruflichen Bildung in Deutschland und ist im internationalen Vergleich das beste Modell zur Integration junger Menschen in den Arbeitsmarkt. Abiturienten, die eine Ausbildung in Verbindung mit einem Studium anstreben, können einen dualen Studiengang angehen. Charakteristisch für duale Studiengänge sind die spezifischen Kombinationen von Theorie und Praxis. Unternehmen bieten Duale Ausbildungsgänge (vornehmlich im kaufmännischen sowie im Ingenieur- und Informatikbereich) an. Parallel zur Ausbildung im Betrieb findet das Studium (in Studienphasen) an Berufsakademien, an Fachhochschulen bzw. an Universitäten statt. Viele Industrie- und Dienstleistungsunternehmen in Deutschland bieten duale Studiengänge an. Die an dem Wohnort zuständige Agentur für Arbeit hilft den Jugendlichen bei der Auswahl und der Suche nach Ausbildung. Für Jugendliche ohne Berufsausbildungsverhältnis besteht bis zum Ablauf des Schuljahres, in dem sie das 18. Lebensjahr vollenden, Berufsschulpflicht.

Weitere Informationen

Internet

www.arbeitsagentur.de

www.anabin.kmk.org

www.berufenet.de

<http://ec.europa.eu/eures>

www.thejobofmylife.de

www.europass.cedefop.europa.eu

www.griechische-botschaft.de

Κοινωνική ασφάλιση και ασφάλιση υγείας

Sozialversicherung

Η κοινωνική ασφάλιση στη Γερμανία είναι ένα νομικά κατοχυρωμένο ασφαλιστικό σύστημα, που αφορά στην κοινωνική ασφάλεια των πολιτών. Προσφέρει οικονομική προστασία κατά της ανεργίας και της ασθένειας καθώς και στην περίπτωση ανάγκης την απαραίτητη περίθαλψη. Η πληρωμή των συντάξεων καλύπτεται επίσης από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Η κοινωνική ασφάλιση είναι υποχρεωτική και συνδέεται με την επαγγελματική απασχόληση των εργαζομένων. Οι εισφορές πληρώνονται κατά κανόνα από τον εργαζόμενο και τον εργοδότη σε ποσοστό 50% έκαστος και η καταβολή τους παρακρατείται αυτόματα από το μισθό ή το εισόδημα. Εξάιρεση αποτελεί η επίσης νομικά κατοχυρωμένη ασφάλιση ατυχήματος, της οποίας η πληρωμή εισφορών αναλαμβάνεται αποκλειστικά από τον εργοδότη.

Ασφάλιση Υγείας

Υπάρχει η δημόσια καθώς και η ιδιωτική ασφάλιση υγείας. Η δημόσια ασφάλιση υγείας προσφέρει στους ασφαλισμένους και στις οικογένειές τους ασφαλιστική κάλυψη σε περίπτωση ασθένειας. Αναλαμβάνει επίσης τα έξοδα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, όπως για παράδειγμα την οδοντιατρική περίθαλψη, τις ιατρικές εξετάσεις για την πρόληψη καρκίνου καθώς και όλα τα μέτρα για την περίοδο αποκατάστασης της υγείας. Παρέχει την απαραίτητη ιατρική βοήθεια και πληρώνει τον εργαζόμενο κατά τη διάρκεια της ασθένειάς του, εάν λόγω της ανικανότητάς του για εργασία εκλείψει ο μισθός ή το εισόδημά του. Ανάλογα με την περίθαλψη που επιθυμεί, ο ασφαλισμένος συμβάλλει στα έξοδα με πρόσθετη καταβολή. Εάν το εισόδημα που δημιουργεί υποχρέωση ασφάλισης ξεπερνά τα προκαθορισμένα όρια των επιτρεπόμενων συνεισφορών, η υποχρέωση ασφάλισης καταργείται και είναι δυνατή η επιλογή της ασφάλισης (μέσω μιας ιδιωτικής ασφαλιστικής εταιρείας).

Κατά κανόνα η υποχρεωτική ασφάλιση αφορά τους εξής:

- απασχολούμενους
- δικαιούχους παροχών για μη απασχολούμενους (επίδομα ανεργίας, σύνταξη, επίδομα ασθένειας, ταμείο ανεργίας για μακροχρόνια ανέργους κ.λπ.)
- σπουδαστές/φοιτητές
- συνταξιούχους και αιτούντες σύνταξης
- συγκεκριμένα μέλη της οικογένειας των υποχρεωτικά ασφαλισμένων

Ασφάλιση περίθαλψης

Στη δημόσια ασφάλιση υγείας περιλαμβάνεται αυτόματα και η κοινωνική ασφάλιση σε περίπτωση ανάγκης περίθαλψης π.χ. κατ' οίκον από συγγενικό πρόσωπο. Όσον αφορά την ιδιωτική ασφάλιση υγείας, η οποία περιλαμβάνει δικαιώματα παροχών νοσοκομειακής περίθαλψης, θα πρέπει προηγουμένως να έχει συμφωνηθεί και η ιδιωτική ασφάλιση σε περίπτωση αναπηρίας.

Kranken- und Sozialversicherung

Sozialversicherung

Die Sozialversicherung in Deutschland ist ein gesetzliches System für die soziale Sicherheit der Bürgerinnen und Bürger. Sie bietet finanziellen Schutz bei Arbeitslosigkeit und Krankheit sowie Pflegebedürftigkeit. Auch die Rentenzahlung im Alter wird durch die Sozialversicherung abgedeckt. Die Sozialversicherung ist eine Pflichtversicherung und im Falle einer Berufstätigkeit als Arbeitnehmer bindend. Die Beiträge werden grundsätzlich vom Arbeitgeber und Arbeitnehmer jeweils zur Hälfte getragen und werden automatisch vom Lohn oder Gehalt in die Sozialversicherung abgeführt.

Eine Ausnahme hiervon bildet die gesetzliche Unfallversicherung, deren Beiträge vollständig von dem Arbeitgeber übernommen werden.

Krankenversicherung

Es gibt die gesetzliche wie auch die private Krankenversicherung. Die gesetzliche Krankenversicherung bietet dem Versicherten und seiner Familie im Krankheitsfall weitgehende Sicherheit. Sie übernimmt daneben auch Kosten für die Gesundheitsvorsorge wie z. B. Zahnarzt oder Krebsvorsorge und für Rehabilitationsmaßnahmen. Sie kommt für die notwendige medizinische Hilfe auf und zahlt ein Krankengeld, wenn aufgrund von Arbeitsunfähigkeit der Lohn oder das Gehalt entfällt. Der Versicherungsnehmer zahlt je nach Leistung, die in Anspruch genommen wird, eine Zuzahlung. Wenn das versicherungspflichtige Einkommen eine bestimmte Höhe, die so genannte Beitragsbemessungsgrenze, übersteigt, ist man nicht mehr pflichtversichert und entscheidet eigenverantwortlich, wie die Absicherung erfolgt (durch private Versicherungen).

Eine Versicherungspflicht gilt in der Regel für:

- Beschäftigte
- Bezieher von Erwerbsersatzeinkünften (Arbeitslosengeld, Rente, Krankengeld, Arbeitslosengeld II u. a.)
- Studierende
- Rentner und Rentenantragsteller
- bestimmte Familienangehörige von Pflichtversicherten

Pflegeversicherung

Bei einer gesetzlichen Krankenversicherung erfolgt die Zugehörigkeit zur sozialen Pflegeversicherung automatisch. Im Falle einer privaten Krankenversicherung mit Anspruch auf allgemeine Krankenhausleistungen, muss zusätzlich eine private Pflegeversicherung abgeschlossen werden.

Η ασφάλιση περίθαλψης μειώνει τους οικονομικούς κινδύνους για το συγκεκριμένο άτομο. Υποστηρίζει πρόσθετα τα άτομα, που παρέχουν φροντίδα συμβουλευόντας και αναλαμβάνοντας τα έξοδα που προκύπτουν από την περίθαλψη και τη φροντίδα τους. Παροχές βοήθειας για τη φροντίδα στο σπίτι ή σε ίδρυμα π.χ. σε οικο ευγηρίας μπορούν να επιτευχθούν μόνο μετά από κατάθεση σχετικής αίτησης.

Ασφάλιση ανεργίας

Σε περίπτωση ανεργίας, μετά από εργασιακή σχέση με υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών, υπάρχει η δυνατότητα της καταβολής παροχών από το ταμείο ανεργίας μετά από σχετική αίτηση. Ο σχετικός οργανισμός απασχόλησης (Agentur für Arbeit) εξετάζει σε ποιο βαθμό πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

Συνταξιοδοτική ασφάλιση

Η συνταξιοδοτική ασφάλιση δίνει οικονομική ασφάλεια στην τρίτη ηλικία ή σε περίπτωση ανικανότητας για εργασία. Το δικαίωμα στη σύνταξη προϋποθέτει, ότι ο ασφαλισμένος έχει φτάσει σε ένα συγκεκριμένο όριο ηλικίας και μπορεί να αποδείξει τον ελάχιστο χρόνο που απαιτείται για τη σύνταξή του. Εφόσον πληρούνται και τα δύο αυτά κριτήρια, τότε ο ενδιαφερόμενος μπορεί να καταθέσει τη σχετική αίτηση συνταξιοδότησης. Επιπλέον υπάρχουν και άλλες δυνατότητες συνταξιοδοτικής ασφάλισης. Εκτός της δημόσιας συνταξιοδοτικής ασφάλισης είναι αναγκαία συχνά και η ιδιωτική συνταξιοδοτική μέριμνα. Σχετικά με την ιδιωτική συνταξιοδοτική μέριμνα υπάρχουν διάφορες προσφορές, που προωθούνται με την υποστήριξη του κράτους, όπως π.χ. η «Riester-Rente».

Περισσότερες πληροφορίες για την ασφάλιση περίθαλψης

Τοπικά

Ασφαλιστικά ταμεία, ασφαλιστικές υπηρεσίες και κεντρική υπηρεσία καταναλωτών

Διαδίκτυο

www.bmg.bund.de

www.verbraucherzentrale.de

www.ratgeber.vzbv.de

Περισσότερες πληροφορίες για την ασφάλιση ανεργίας

Τοπικά

Οργανισμός απασχόλησης Agentur für Arbeit, Jobcenter

Die Pflegeversicherung mindert das finanzielle Risiko bei Pflegebedürftigkeit. Sie unterstützt zudem auch die pflegenden Personen durch Beratung und Erstattung von Pflegeaufwendungen. Leistungen der Pflegeversicherung erhält man bei der häuslichen Pflege genau wie bei der stationären Pflege nur auf Antrag.

Arbeitslosenversicherung

Bei Arbeitslosigkeit nach einer sozialversicherungspflichtigen Beschäftigung besteht auf Antrag die Möglichkeit, Leistungen aus der Arbeitslosenversicherung zu beziehen. Ob die hierfür notwendigen Voraussetzungen erfüllt sind, prüft die Agentur für Arbeit.

Rentenversicherung

Die Rentenversicherung gibt finanzielle Sicherheit im Alter oder bei Erwerbsunfähigkeit. Ein Bezug von Altersrente setzt voraus, dass die Versicherten ein bestimmtes Alter erreicht haben und eine Mindestversicherungszeit vorweisen können. Sind beide Kriterien erfüllt, kann ein Rentenantrag gestellt werden.

Darüber hinaus gibt es noch weitere Möglichkeiten der Altersrente. Zusätzlich zur gesetzlichen Rentenversicherung ist oft auch eine private Vorsorge notwendig. Bei der privaten Altersvorsorge gibt es Angebote der staatlichen Förderung zur (so genannte Riester-Rente).

Weitere Informationen zur Krankenversicherung

Vor Ort

Krankenkassen und Versicherungsämter, Verbraucherzentralen

Internet

www.bmg.bund.de

www.verbraucherzentrale.de

www.ratgeber.vzbv.de

Weitere Informationen zur Pflegeversicherung

Vor Ort

Krankenkasse oder private Versicherung, Verbraucherzentralen

Internet

www.bmg.bund.de

www.verbraucherzentrale.de

www.ratgeber.vzbv.de

Διαδίκτυο

www.arbeitsagentur.de

Περισσότερες πληροφορίες για την συνταξιοδοτική ασφάλιση

Τοπικά

Φορείς ασφάλισης, δημοτική, κοινοτική και περιφερειακή διοίκηση: Υπηρεσία ασφάλισης, κεντρική υπηρεσία καταναλωτών

Διαδίκτυο

www.bmas.bund.de,

www.verbraucherzentrale.de

www.ratgeber.vzbv.de

Πηγές

www.bamf.de

www.bmi.bund.de

Weitere Informationen zur Arbeitslosenversicherung

Vor Ort

Agentur für Arbeit, Jobcenter

Internet

www.arbeitsagentur.de

Weitere Informationen zur Rentenversicherung

Vor Ort

Versicherungsträger, Stadt-, Gemeinde-, Kreisverwaltung: Versicherungsamt,
Verbraucherzentralen

Internet

www.bmas.bund.de,

www.verbraucherzentrale.de

www.ratgeber.vzbv.de

Quellen

www.bamf.de

www.bmi.bund.de

Κοινωνικές υπηρεσίες στον τομέα «Μετανάστευση και Πρόσφυγες»

Ένας στους πέντε κατοίκους του κρατιδίου Βόρειας Ρηνανίας-Βεσφαλίας προέρχεται από οικογένεια μεταναστών. Σε παιδιά ηλικίας έξι ετών η αντιστοιχία αυτή είναι ένα προς τρία. Το θέμα της μετανάστευσης και των προσφύγων είναι παρόν σε κάθε τομέα της κοινωνίας και σε κάθε ανθρώπινη ομάδα.

Αντικείμενο εργασίας του τομέα «Μετανάστευση και πρόσφυγες» του Διακονικού Ιδρύματος Ρηνανίας-Βεσφαλίας-Λίππε αποτελούν διάφορες παροχές και υπηρεσίες με σκοπό την προώθηση της υποδοχής και της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων. Μία ιδιαίτερη αρμοδιότητα του τομέα αυτού αποτελεί ο διαπολιτισμικός προσανατολισμός των υπηρεσιών κοινωνικών παροχών. Στις αρμοδιότητες αυτού του τομέα ανήκουν επίσης η παροχή συμβουλών στους μετανάστες, η προώθηση και υποστήριξη των αλλοδαπών φοιτητών από τις αναπτυσσόμενες χώρες καθώς επίσης ο έλεγχος των απελάσεων στο αεροδρόμιο του Ντίσελντορφ.

Εξειδικευμένοι συνεργάτες με ειδικές διαπολιτισμικές δεξιότητες προσφέρουν μεγάλη βοήθεια επί τόπου. Υποστηρίζονται από εκπαιδευμένους εθελοντές και εθελόντριες από τους κόλπους της εκκλησίας και των μεταναστευτικών συλλόγων.

Συγκεκριμένα πρόκειται για την παροχή συμβουλών και την υποστήριξη στους νεοαφιχθέντες μετανάστες, για τη βοήθεια ένταξης των μεταναστών που διαμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στη Γερμανία, για την τοπικά προσανατολισμένη εργασία ένταξης και ενσωμάτωσης των μεταναστών, την διαπολιτισμική ανταλλαγή μεταξύ μεταναστών και ιθαγενών και την αυτοβοήθεια και υποστήριξη του εθελοντισμού εκατέρωθεν. Η προστασία και συμπαράσταση των προσφύγων, των θυμάτων του εμπορίου ανθρώπων και των θυμάτων ρατσιστικής διάκρισης αποτελούν επίσης στόχο των ειδικών συνεργατών μας.

Σε ποιους απευθύνονται οι υπηρεσίες μας

Ανθρώπους με ιστορικό μετανάστευσης σε όλες της καταστάσεις της ζωής τους ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής τους όπως:

- νεοαφιχθέντες μετανάστες και άτομα που ζουν εδώ καιρό και έχουν ιστορικό μετανάστευσης
- πρόσφυγες ανεξαρτήτου καθεστώτος
- άνθρωποι χωρίς νόμιμο καθεστώς παραμονής και θύματα του ανθρώπινου εμπορίου
- εκπατριζόμενοι
- φοιτητές του εξωτερικού
- εκκλησιαστικοί, διακονικοί και παντός είδους κοινωνικοί θεσμοί, ομάδες και πρωτοβουλίες καθώς και ο ντόπιος πληθυσμός
- τοπικά δίκτυα

Soziale Dienste im Bereich Migration und Flucht

Jeder fünfte Einwohner in Nordrhein-Westfalen gehört zu einer zugewanderten Familie, bei den Sechsjährigen beträgt der Anteil sogar ein Drittel. Das Thema Migration und Flucht ist so in allen gesellschaftlichen Bereichen und Gruppen präsent.

Das Arbeitsfeld Migration und Flucht der Diakonie Rheinland-Westfalen-Lippe umfasst verschiedene Angebote und Dienste zur Förderung, der Aufnahme und zur gesellschaftlichen Integration von Zugewanderten und Flüchtlingen. Eine besondere Aufgabe stellt die interkulturelle Öffnung der Dienste der sozialen Regelversorgung dar. Zum Aufgabengebiet gehören zudem auch die Auswandererberatung, die Förderung ausländischer Studierender aus Entwicklungsländern und die Abschiebungsbeobachtung am Düsseldorfer Flughafen.

Qualifizierte hauptamtliche Fachkräfte mit spezifischer interkultureller Kompetenz bieten vor Ort umfassende Hilfen an. Sie werden unterstützt von geschulten freiwilligen Mitarbeiterinnen und Mitarbeitern aus dem kirchlichen Spektrum ebenso wie aus Migrantenselbstorganisationen. Im Einzelnen geht es um die Beratung und Begleitung für Neuzuwanderer, Integrationshilfen für bereits länger hier lebende Zugewanderte, sozialraumbezogene Integrationsarbeit, interkulturelle Vermittlung zwischen Zugewanderten und der einheimischen Bevölkerung, Selbsthilfe und Unterstützung des bürgerschaftlichen Engagements von und für Menschen mit Zuwanderungsgeschichte sowie Anwaltschaft. Auch Schutz und Beistand, insbesondere für Flüchtlinge, Opfer von Menschenhandel und Opfer von rassistischer Diskriminierung, werden von der Fachgruppe gewährt.

Zielgruppen

Menschen mit Zuwanderungsgeschichte in allen Lebenslagen, unabhängig von ihrem Aufenthaltsstatus oder ihrem Pass wie

- Neuzugewanderte und bereits länger hier lebende Menschen mit Zuwanderungsgeschichte
- Flüchtlinge mit unterschiedlichem Status
- Menschen ohne legalen Aufenthaltsstatus und Opfer von Menschenhandel
- Auswanderer
- ausländische Studierende
- kirchliche, diakonische und gesellschaftliche Institutionen, Gruppen und Initiativen sowie die einheimische Bevölkerung
- kommunale Netzwerke

Υπηρεσίες για νέους μετανάστες (JMD)

Στόχος της υποστήριξης

Ενσωμάτωση παιδιών, εφήβων και ενηλίκων νεαρής ηλικίας (ως 27 ετών) που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, βελτίωση των ευκαιριών ενσωμάτωσης, προώθηση των ίσων ευκαιριών και της συμμετοχής των νέων μεταναστών σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, πολιτιστικής και πολιτικής ζωής.

Αρμοδιότητες

Διαπροσωπική προώθηση κοινωνικής ενσωμάτωσης/διακανονισμός υποθέσεων, δικτυωμένη και κοινωνικά προσανατολισμένη τοπική εργασία και υποστήριξη του διαπολιτισμικού προσανατολισμού των υπηρεσιών και των κατευθύνσεων των κοινωνικών φορέων.

Υπηρεσία παροχής συμβουλών για ενήλικους μετανάστες (MBE)

Σκοπός της υποστήριξης

Αρχική προσπάθεια ενσωμάτωσης και προώθηση της κοινωνικής ένταξης, προώθηση της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή και βελτίωση των ευκαιριών ενσωμάτωσης.

Αρμοδιότητες

Προσωπική παροχή συμβουλών και υποστήριξη των νεοαφιχθέντων και λοιπών μεταναστών από 27 ετών καθώς και των μεταναστών με ιδιαίτερες απαιτήσεις προώθησης, παροχή συμβουλών για ατομικές περιπτώσεις σύμφωνα με το πρόγραμμα προώθησης και τη συμφωνία ενσωμάτωσης, διαπολιτισμικός προσανατολισμός των τοπικών φορέων και κοινωνικών υπηρεσιών.

Υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης (IA)

Στόχος

Εργάζονται για τις ανάγκες των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και για τη δημιουργία ευκαιριών, προωθούν την ενσωμάτωση, ακόμα και των μεταναστών που διαμένουν μακροχρόνια στη Γερμανία, αναλαμβάνουν τη δραστηριοποίηση, τη συνεργασία και υποστήριξη των τοπικών φορέων, υπηρεσιών, θεσμών και άλλων φορέων δράσης.

Αρμοδιότητες

Αντικείμενα των υπηρεσιών ένταξης αποτελούν τα ακόλουθα:

- εθελοντική δραστηριοποίηση των ατόμων και για τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών
- εξοικονόμηση και διασφάλιση δυναμικού για την εργασία ενσωμάτωσης

Jugendmigrationsdienste (JMD)

Ziel der Förderung

Eingliederung von Kindern, Jugendlichen und jungen Erwachsenen mit Migrationshintergrund (bis 27 Jahren); Verbesserung der Integrationschancen, Förderung der Chancengleichheit, Förderung der Partizipation junger Migrantinnen in allen Bereichen des sozialen, kulturellen und politischen Lebens.

Aufgaben

Individuelle Integrationsförderung/Case Management, Netzwerk- und Sozialraumarbeit, Initiierung und Begleitung der interkulturellen Öffnung von Diensten und Einrichtungen der sozialen Handlungsfelder.

Migrationsberatung für erwachsene Zuwanderer (MBE)

Ziel der Förderung

Erst-Integration und Integrationsförderung, Förderung der Teilhabe am gesellschaftlichen Leben, Verbesserung der Integrationschancen.

Aufgaben

Individuelle Beratung und Begleitung von Neuzuwanderern und sonstigen Migrantinnen und Migranten ab 27 Jahren mit besonderem Förderbedarf, Einzelfallberatung nach Förderplan und Integrationsvereinbarung, sozialpädagogische Begleitung in Integrationskursen, kommunale Vernetzung, Interkulturelle Öffnung von Einrichtungen und sozialen Diensten.

Integrationsagenturen (IA)

Ziel

Eintreten für die Belange von Menschen mit Zuwanderungsgeschichte und Eröffnung von Chancen, Förderung der nachholenden und weiterführenden Integration auch der bereits hier länger lebenden Zuwanderer, Aktivierung, Zusammenführung und Unterstützung der vor Ort befindlichen Einrichtungen und Dienste, Institutionen und weiterer Akteure.

Aufgaben

Diese bewegen sich innerhalb der folgenden Eckpunkte:

- Bürgerschaftliches Engagement von/für Menschen mit Zuwanderungsgeschichte – Potenzialerschließung für die Integrationsarbeit
- Interkulturelle Öffnung – Förderung der Öffnungsprozesse und der Inanspruchnahme von Diensten und Einrichtungen der sozialen Infrastruktur

- διαπολιτισμικός προσανατολισμός/προώθηση των διαδικασιών προσανατολισμού και απαιτήσεων από υπηρεσίες και διευθύνσεις της κοινωνικής υποδομής
- κοινωνικά προσανατολισμένη και συστηματικά κατευθυνόμενη εργασία προσαρμοσμένη στις κατά τόπους ανάγκες των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών.

Προστασία προσφύγων

Στόχος

Η προστασία των προσφύγων, των διεθνών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των ανθρωπίνων αξιών, των διαδικασιών προσανατολισμού και κοινωνικής αρωγής για τους πρόσφυγες καθώς επίσης για τα άτομα με αδιευκρίνιστο δικαίωμα παραμονής, νομική και ατομική υποστήριξη.

Αρμοδιότητες

Προσφορά βοήθειας στα θέματα ασύλου, παραμονής και κοινωνικών θεμάτων υπό τη μορφή παροχής συμβουλών για τις προοπτικές, για την ομαδική εργασία, για βοήθεια κοινής ωφέλειας και για προγράμματα που αφορούν την ιδιαίτερη προσωπική κατάσταση των προσφύγων, ψυχοκοινωνική εργασία και ψυχοθεραπεία, παροχή συμβουλών για τη μετανάστευση σε άλλο κράτος, την αναχώρηση και την επιστροφή.

Περισσότερες πληροφορίες

Διαδίκτυο

www.diakonie-rwl.de - Arbeitsbereiche - Teilhabe und Integration - Förderprogramme
Diakonie-Rheinland-Westfalen-Lippe e.V.

- Sozialraumorientierte Arbeit – systematische und bedarfsorientierte Arbeit im Lebensumfeld von Menschen mit Zuwanderungsgeschichte
- Maßnahmen zur Antidiskriminierungsarbeit

Flüchtlingsarbeit

Ziel

Am Flüchtlingsschutz, den internationalen Menschenrechten, der Menschenwürde orientierte verfahrensrechtliche und soziale Hilfen für Flüchtlinge und für Menschen mit ungeklärtem Aufenthalt, anwaltschaftliche und parteiliche Unterstützung sowie Wegbegleitung.

Aufgaben

Hilfestellung bei asyl-, aufenthalts- und sozialrechtlichen Fragen im Sinne einer Perspektivenberatung, Gruppenarbeit, gemeinwesenorientierte Hilfen und lebenslagenorientierte Projekte, psychosoziale Arbeit/Psychotherapie, Beratung zu Weiterwanderung, Ausreise und Rückkehr.

Weitere Informationen

Internet

www.diakonie-rwl.de – Arbeitsbereiche – Teilhabe und Integration – Förderprogramme Diakonie-Rheinland-Westfalen-Lippe e.V.

Soziale Dienste im Bereich Migration und Flucht sind ebenfalls bei anderen Wohlfahrtsverbänden zu finden, wie Arbeiterwohlfahrt, Caritas, Paritätische, Deutsches Rotes Kreuz und Jüdische Gemeinden.

Ελεύθερος χρόνος – Πολιτιστικές δραστηριότητες

Στη Γερμανία προσφέρονται πολυάριθμες πολιτιστικές δραστηριότητες, οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα - από κλασική και σύγχρονη μουσική, θέατρα, όπερες, μικρές ομάδες τέχνης, κινηματογράφου έως μουσεία και εκθέσεις τέχνης.

Το πρόγραμμα των πολιτιστικών εκδηλώσεων της περιοχής σας ή και των άλλων πόλεων της Γερμανίας δημοσιεύεται στα διάφορα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά και μέσω τοιχοκόλλησης αφισών ή ανάρτησης στο διαδίκτυο. Πολλές φορές οι ίδιοι οι δήμοι ή οι κοινότητες είναι διοργανωτές τοπικών γιορτών ή εκδηλώσεων. Με τα έσοδα χρηματοδοτούν και ενισχύουν δημοτικά πολιτιστικά κέντρα ή ιδρύματα όπως βιβλιοθήκες και παιδικά θέατρα.

Η συμμετοχή στις διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις αποφέρει πολλά πλεονεκτήματα. Έτσι συμβάλλει στη βελτίωση της γνώσης της γερμανικής γλώσσας, στη δημιουργία άποψης για την πολιτιστική ζωή της Γερμανίας και στην επαφή με άλλα άτομα.

Τα προγράμματα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, ιδιαίτερα των δημοσίων και των ιδιωτικών τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών παρέχουν τη δυνατότητα συμμετοχής σε πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις από το σπίτι. Ο ραδιοφωνικός σταθμός «Funkhaus Europa» π.χ. εκπέμπει κάθε Σάββατο και Κυριακή στις 21:00 ελληνόφωνες ραδιοφωνικές εκπομπές στη συχνότητα 103,3 MHz. Προσοχή όμως, διότι η λήψη του σήματος της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου δεν είναι δωρεάν στη Γερμανία. Οι κάτοχοι τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών δεκτών οφείλουν να δηλώσουν την κατοχή τέτοιων συσκευών στην υπηρεσία ανταποδοτικών ραδιοτηλεοπτικών τελών - Gebühreneinzugszentrale (GEZ). Τα απαραίτητα έγγραφα διατίθενται στις τράπεζες ή στο διαδίκτυο.

Για παιδιά και εφήβους

Σχεδόν σε όλους τους δήμους και τις κοινότητες της Γερμανίας υπάρχουν κέντρα νεολαίας, τα λεγόμενα «Jugendtreffs» ή «Jugendzentren». Εκεί τα παιδιά και οι έφηβοι έχουν τη δυνατότητα να συναντούν συνομήλικούς τους. Η είσοδος σε αυτά τα κέντρα είναι ελεύθερη. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα δραστηριοτήτων τους είναι συνήθως δωρεάν ή κοστίζει μόνο ένα μικρό συμβολικό ποσό. Μερικά από τα κέντρα αυτά περιλαμβάνουν στο πρόγραμμα τους ειδικές δραστηριότητες με διαπολιτισμικό χαρακτήρα. Μια σύνοψη όλων των κέντρων νεολαίας και του προγράμματός τους θα βρείτε στις κατά τόπους υπηρεσίες ανηλίκων (Jugendamt) ή στο διαδίκτυο.

Για γυναίκες και κορίτσια

Σε πολλούς δήμους και κοινότητες της Γερμανίας υπάρχουν χώροι συνάντησης αποκλειστικά για γυναίκες, τα λεγόμενα «Frauentreffs» ή «Frauencafés». Εκεί οι γυναίκες ή τα κορίτσια έχουν τη δυνατότητα να συναντήσουν εύκολα άλλα άτομα του ίδιου φύλου και να συζητήσουν μαζί

Freizeit – Kulturelle Angebote

Deutschland ist geprägt von einem regen Kulturleben: Klassische und moderne Musik, Theater, Opern, Kleinkunst, Kinos, Museen und Kunstausstellungen erfreuen sich großer Beliebtheit und sind daher an zahlreichen Orten vertreten. Kulturelle Veranstaltungskalender und weiterführende Informationen zu regionalen wie überregionalen Angeboten finden Sie an Plakatwänden, in der Presse, im Radio, im Fernsehen und im Internet.

Die Städte und Gemeinden sind häufig selbst Veranstalter z.B. von Stadtfesten oder Festspielen. Sie finanzieren oder unterstützen kommunale Kulturzentren und Einrichtungen wie Bibliotheken und Kindertheater.

Das Angebot an kulturellen Veranstaltungen kann gut genutzt werden. Dadurch können Sprachkenntnisse verbessert werden, man bekommt einen konkreten Eindruck vom Kultur- und Freizeitleben in Deutschland, und man hat außerdem die Möglichkeit, Kontakte zu anderen Menschen zu knüpfen.

Die Angebote der Medien, besonders die vielen öffentlich-rechtlichen und privaten Fernseh- und Rundfunkprogramme, ermöglichen es, direkt von zu Hause aus an vielen kulturellen Angeboten teilzuhaben. Funkhaus Europa sendet zum Beispiel immer Samstags und Sonntags um 21.00 Uhr griechischsprachige Radiosendungen auf 103,3 MHz. Für das gesamte Angebot ist zu beachten, dass die Nutzung nicht kostenlos ist. Pro Haushalt ist ein Rundfunkbeitrag an die Gebühreneinzugszentrale (GEZ) zu zahlen. Die entsprechenden Formulare liegen bei Banken und Sparkassen vor und sind ebenfalls über das Internet erhältlich.

Für Kinder und Jugendliche

Fast in allen Städten und Gemeinden in Deutschland gibt es mehrere Jugendtreffs, bei denen Kinder und Jugendliche sich treffen, spielen und an vielfältigen Programmen, meistens kostenlos oder gegen eine geringe Gebühr, teilnehmen können. Der Eintritt dort ist frei. Einige Einrichtungen haben spezielle Angebote mit interkulturellem Schwerpunkt.

Eine Übersicht über alle Jugendtreffs oder Jugendzentren findet man bei den lokalen Jugendämtern oder im Internet.

Für Frauen und Mädchen

In vielen Städten und Gemeinden in Deutschland gibt es die Frauentreffs oder Frauencafés. Dort können sich Mädchen und Frauen regelmäßig ungestört treffen und austauschen.

Viele Jugendzentren bieten in ihrem Freizeitprogramm eine breite Palette von Angeboten (Computerkurse, Theater etc.) an, die sich gezielt an Mädchen richten.

τους για θέματα που τους απασχολούν. Πολλά κέντρα νεολαίας συμπεριλαμβάνουν στο πρόγραμμά τους δραστηριότητες όπως μαθήματα υπολογιστών, θεατρικές ομάδες κ.α. που απευθύνονται αποκλειστικά σε κορίτσια.

Για μητέρες και γενικότερα για οικογένειες με μικρά παιδιά υπάρχουν τα κέντρα για μητέρες ή οικογένειες, τα επονομαζόμενα «Mütterzentren» ή «Familienzentren» που προσφέρουν χώρους συνάντησης φιλικούς προς τα παιδιά. Εκεί παρέχεται βοήθεια και συμπαράσταση για θέματα που αφορούν την ανάπτυξη και την ανατροφή των παιδιών.

Περισσότερες πληροφορίες

Τοπικά

Δημαρχεία, κοινότητες ή περιφέρειες, ημερήσιες εφημερίδες, περιοδικά ή προγράμματα εκδηλώσεων, ραδιόφωνο, τηλεόραση, κινηματογράφος

Διαδίκτυο

www.kulturserver.de

www.kulturportal-deutschland.de

www.goethe.de

www.gez.de

www.funkhauseuropa.de

Επίσης διατίθενται πληροφορίες για τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις και σε άλλες σελίδες στο διαδίκτυο.

Für Frauen und Familien mit Kleinkindern gibt es die Mütter- und Familienzentren, die kinderfreundliche Treffpunkte bieten. Dort erhalten die Eltern bei Erziehungsfragen oder Fragen zu Entwicklung des Kindes aktive Unterstützung und Hilfe.

Weitere Informationen

Vor Ort

Stadt-, Gemeinde- oder Kreisverwaltung, Tageszeitungen, Stadtmagazine, Veranstaltungsmagazine, Radio und Fernsehen, Kino

Internet

www.kulturserver.de

www.kulturportal-deutschland.de

www.goethe.de

www.gez.de

www.funkhauseuropa.de

Und auf anderen Seiten in Internet mit lokalen kulturellen Angeboten.

Ενορίες, κοινότητες και σύλλογοι

Ελληνικές ορθόδοξες ενορίες

Σε πολλούς δήμους και κοινότητες της Γερμανίας υπάρχουν ελληνικές ορθόδοξες ενορίες. Εκτός από τη Θεία Λειτουργία της Κυριακής, συχνά τελούνται γάμοι και βαφτίσια ή οργανώνονται γιορτές και άλλες εκδηλώσεις. Μια σύνοψη όλων των ελληνικών ορθόδοξων ενοριών της Γερμανίας και άλλες χρήσιμες πληροφορίες υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Ορθόδοξης Μητρόπολης της Γερμανίας.

Ελληνικές κοινότητες και σύλλογοι

Σε πολλούς δήμους και κοινότητες της Γερμανίας υπάρχουν ενεργές ελληνικές κοινότητες με ειδικό πρόγραμμα δραστηριοτήτων. Μια σύνοψη όλων των ελληνικών κοινοτήτων της Γερμανίας και άλλες χρήσιμες πληροφορίες υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων (ΟΕΚ). Εκτός από τις ελληνικές κοινότητες, υπάρχουν ακόμα ελληνικοί πολιτιστικοί σύλλογοι σε πολλούς δήμους στη Γερμανία, όπου υπάρχει η δυνατότητα συνάντησης με άλλους συμπατριώτες και η συμμετοχή σε διάφορες δραστηριότητες.

Περισσότερες πληροφορίες

Διαδίκτυο

www.orthodoxie.net

www.oek-germany.de

Gemeinden und Vereine

Griechisch-orthodoxe Kirchengemeinden

In vielen Städten und Gemeinden Deutschlands gibt es griechisch-orthodoxe Gemeinden. Neben den Gottesdiensten richten diese auch Taufen, Trauungen, Gemeindefeste und andere Veranstaltungen aus. Eine Übersicht über die Kirchengemeinden und weitere Informationen erhalten Sie auf der Seite der Griechisch-Orthodoxen Metropolie von Deutschland.

Griechische Gemeinden und Vereine

In vielen Städten und Gemeinden in Deutschland gibt es aktive griechische Gemeinden mit einem speziellen Freizeitangebot. Eine Übersicht über alle griechischen Gemeinden in Deutschland und andere Informationen findet man auf der Webseite des Verbandes Griechischer Gemeinden (OEK). Außer den griechischen Gemeinden, gibt es in den jeweiligen Kommunen weitere griechische Kultur- und Folklorevereine, die Gelegenheit bieten Kontakte zu knüpfen und an Freizeitaktivitäten teilzunehmen.

Weitere Informationen

Internet

www.orthodoxie.net

www.oek-germany.de

Η Ένωση Γερμανοελληνικών Σωματείων α.Σ. (VDGG α.Σ.)

Τα ελληνογερμανικά σωματεία δραστηριοποιούνται σε πολλές γερμανικές πόλεις και σαν σκοπό έχουν την αλληλοκατανόηση μεταξύ Γερμανών και Ελλήνων καθώς και τη δημιουργία γεφυρών φιλίας μεταξύ Γερμανίας και Ελλάδας.

Για τον σκοπό αυτό διοργανώνουν στις πόλεις τους, συν τοις άλλοις, διαλέξεις, εκθέσεις, συναυλίες και λογοτεχνικές βραδιές, μεταφέροντας έτσι στους ενδιαφερομένους μια εικόνα από τον πολιτισμό, την ιστορία, τη γεωγραφία και την πολιτική της σημερινής Ελλάδας.

Η Ένωση Γερμανοελληνικών Σωματείων α.σ (VDGG) ιδρύθηκε το 1961 ως ομοσπονδιακός σύνδεσμος όλων των ανά την Γερμανία διασκορπισμένων γερμανοελληνικών σωματείων.

Σήμερα είναι οργανωμένα στην Ομοσπονδιακή Ένωση συνολικά 47 σύλλογοι και σωματεία. Η Ένωση Γερμανοελληνικών Σωματείων ενεργεί σαν κομβικός σταθμός και μεσολαβητής στις επαφές μεταξύ Ελλήνων και Γερμανών πολιτικών, με εκπροσώπους των μέσωσ ενημέρωσης και με ανθρώπους των γραμμάτων και τεχνών. Επίσης μεριμνά για τις ανάγκες των Ελλήνων που ζουν στη Γερμανία. Συγχρόνως οργανώνει συγκεκριμένα προγράμματα για διάφορες δράσεις στην Ελλάδα όπως επίσης και τη συλλογή χρημάτων προς τον σκοπό αυτό. Στο ετήσιο βιβλίο "Hellenika" που εκδίδει η Ένωση δημοσιεύονται άρθρα Ελλήνων και Γερμανών συγγραφέων και επιστημόνων. Επίσης διοργανώνει σε τακτά διαστήματα, περιφερειακά ενημερωτικά συνέδρια με θέματα από την Ελλάδα.

Εκπροσωπώντας όλα τα συμβαλλόμενα σωματεία η Ένωση Γερμανοελληνικών Σωματείων διαθέτει δική της ιστοσελίδα (www.vdgg.de) στην οποία ο επισκέπτης βρίσκει πληροφορίες για το επιτελούμενο έργο και για τις διάφορες δράσεις.

Εκεί θα βρει και τις πρόσφατες καμπάνιες μας όπως την έκκληση για βοήθεια ελληνοπαίδων στα χωριά SOS, την έκκληση για υποστήριξη των „γιατρών του κόσμου“ στις πολυκλινικές, καθώς και για τη προσπάθεια όπως δημιουργηθούν αδελφοποιήσεις μεταξύ σχολικών τάξεων, αλλά και συνεργασίες μεταξύ διαφόρων κρατικών φορέων από την Ελλάδα και τη Γερμανία.

Περισσότερες πληροφορίες

Διαδίκτυο

www.vdgg.de

Die Vereinigung der Deutsch-Griechischen Gesellschaften e.V. (VDGG e.V.)

In zahlreichen deutschen Städten befinden sich Deutsch-Griechische Gesellschaften, deren Bestreben es ist, die Verständigung und die Freundschaft zwischen Deutschen und Griechen zu fördern und Brücken zwischen Deutschland und Griechenland zu bauen. Zu diesem Zweck organisieren sie in ihren Städten unter anderem Vorträge, Ausstellungen, Konzerte und Literaturabende, ermöglichen Interessierten Einblicke in die Kultur, Geschichte, Geographie und Politik Griechenlands und beleben so den Austausch.

Die Vereinigung der Deutsch-Griechischen Gesellschaften e.V. (VDGG e.V.) ist 1961 als Dachorganisation für die Deutsch-Griechischen Gesellschaften in Deutschland gegründet worden. Derzeit gehören ihr 47 Mitgliedsgesellschaften und Vereine an.

Als Multiplikatorin und Mittlerin steht die Vereinigung im Gespräch mit deutschen und griechischen Politikern, Medienvertretern und Kulturschaffenden und setzt sich für die Bedürfnisse der in Deutschland lebenden Griechinnen und Griechen ein. Gleichzeitig organisiert sie mit Erfolg konkrete Projekte sowie diverse Spendenaktionen für Griechenland.

Im Jahrbuch „Hellenika“ werden von der Vereinigung Beiträge von griechischen und deutschen Autoren und Wissenschaftlern herausgegeben, zudem werden durch sie regelmäßig überregionale Fachtagungen durchgeführt.

Als Zentrale aller Mitgliedsgesellschaften vertritt die Vereinigung die Gesellschaften nach außen und gibt die Website vdgg.de heraus, auf der sie ihre Arbeit und die laufenden Projekte, wie den jetzigen Aufruf zur Hilfe für griechische Kinder, die Unterstützung der Ärzte der Welt bei deren Polikliniken für bedürftige sowie Schulpartnerschaften und Verwaltungspartnerschaften zwischen Deutschland und Griechenland darstellen und für deren Arbeit werben.

Weitere Informationen

Internet

www.vdgg.de

Η Εταιρεία Ελλήνων Επιστημόνων Βορείας Ρηνανίας-Βεστφαλίας

Μία σημαντική εταιρεία με έδρα το Χάγκεν (Hagen), που θα πρέπει να λάβουν υπόψιν οι νέοι μετανάστες από την Ελλάδα, η οποία δραστηριοποιείται στην Βορεία Ρηνανία-Βεστφαλία είναι η Εταιρεία Ελλήνων Επιστημόνων Βορείας Ρηνανίας-Βεστφαλίας.

Η Εταιρεία έχει θέσει τους ακόλουθους στόχους:

- Την καλλιέργεια των σχέσεων μεταξύ των μελών της Εταιρείας,
- την καλλιέργεια των σχέσεων με συναδέλφους σε ελληνικά Πανεπιστήμια,
- την καλλιέργεια επαφών με άλλους πανεπιστημιακούς οργανισμούς οι οποίοι αντιπροσωπεύουν παρόμοιους σκοπούς και παρόμοια ενδιαφέροντα,
- κοινωνικούς, επιστημονικούς και πολιτιστικούς σκοπούς.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνει κάποιος μέλος της εταιρείας είναι η κατοχή ενός πανεπιστημιακού πτυχίου και η ελληνική υπηκοότητα. Η συγκεκριμένη εταιρεία μπορεί να φανεί πολλοί χρήσιμη στους νέους Έλληνες αποδημέυσαντες, οι οποίοι είναι συχνά υψηλά ειδικευμένοι.

Περισσότερες πληροφορίες

Διαδίκτυο

<http://www.griechische-akademiker.de/>

Die Gesellschaft Griechischer Akademiker in Nordrhein-Westfalen e.V.

Die Gesellschaft Griechischer Akademiker in Nordrhein-Westfalen e.V. mit Sitz in Hagen ist eine sehr wichtige Gesellschaft, die von den neuen Zugewanderten aus Griechenland berücksichtigt werden soll.

Die Gesellschaft hat sich die folgenden Ziele gesetzt:

- das Pflegen von Beziehungen zwischen den Mitgliedern der Gesellschaft,
- das Pflegen von Beziehungen mit KollegInnen aus griechischen Universitäten,
- das Pflegen von Kontakten zu anderen universitären Organisationen, die ähnliche Ziele und Interessen vertreten,
- soziale, wissenschaftliche und kulturelle Ziele.

Wichtige Voraussetzung für den Beitritt eines Mitglied zur Gesellschaft ist ein universitärer Abschluss und die griechische Staatsangehörigkeit. Für die hochqualifizierten zugewanderten Griechen kann die Gesellschaft bedeutend sein.

Weitere Informationen

Internet

<http://www.griechische-akademiker.de/>

Πολιτική συμμετοχή

Όλοι οι Ευρωπαίοι πολίτες διαθέτουν το δικαίωμα συμμετοχής στις δημοτικές εκλογές. Σε πολλούς δήμους έχουν εκλεγεί και δημοτικοί σύμβουλοι ελληνικής καταγωγής. Τα στοιχεία των δημοτικών συμβούλων ελληνικής καταγωγής αναγράφονται στους κατά τόπους δήμους ή ακόμη και στα κατά τόπους ελληνικά προξενεία.

Μια σημαντική πληροφορία αποτελεί επίσης το γεγονός ότι σε κάθε δήμο υπάρχουν τα Συμβούλια Κοινωνικής Ένταξης και Μετανάστευσης (Zuwanderer- und Integrationsräte). Εκλεγμένοι εκπρόσωποι των αλλοδαπών προωθούν στο δήμο τους τα θέματα κοινωνικής ένταξης. Και σε αυτά τα Συμβούλια έχουν εκλεγεί σε πολλές πόλεις Έλληνες εκπρόσωποι.

Περισσότερες πληροφορίες

Διαδίκτυο

www.inioxos.gr

www.bamf.de

www.bundesauslaenderbeirat.de

www.laga-nrw.de

Politische Partizipation

Allen EU- Bürger obliegt das Recht an kommunalen Wahlen teilzuhaben. In vielen Städten wirken bereits bei den kommunalen Parlamenten auch Ratsmitglieder griechischer Herkunft mit. Die Daten der Ratsmitglieder griechischer Herkunft sind bei den Kommunen vor Ort zu finden, wie auch bei den griechischen Konsulaten.

Vor Ort findet man auch die Zuwanderer- und Integrationsräte, die sich mit allen kommunalpolitischen Integrationsthemen auseinandersetzen. Auch in diesen Gremien wirken in vielen Kommunen Vertreter griechischer Herkunft mit.

Weitere Informationen

Internet

www.inioxos.gr

www.bamf.de

www.bundesauslaenderbeirat.de

www.laga-nrw.de

Για τον οδηγό συνεργάστηκαν οι παρακάτω [Mitwirkende an der Broschüre](#)

Antonia Annoussi/Αντωνία Αννούση
Migrationsberatung der Diakonie Düsseldorf
E-Mail antonia.annoussi@diakonie-duesseldorf.de
www.diakonie-duesseldorf.de

Despina Ageloglou/Δέσποινα Αγγέλογλου
Migrationsberatung der Diakonie Wuppertal
E-Mail ageloglou@migrationsdienst-wuppertal.de
www.diakonie-wuppertal.de

Dimitris Arsenis/Δημήτρης Αρσένης
euromedicals
E-Mail d.arsenis@euromedicals.de
www.euromedicals.gr

Elisavet Athanasiadou/Ελισάβετ Αθανασιάδου
Übersetzungen Elisavet Athanasiadou
E-Mail info@uebersetzungen-athanasiadou.de
www.uebersetzungen-athanasiadou.de

Christina Alexoglou-Patelkos/Χριστίνα Αλεξόγλου-Πατέλκος
Deutsch-Hellenische Wirtschaftsvereinigung
E-Mail patelkos@dhvv.de, info@dhvv.de
www.dhvv.de

Eleni Biskini-Fischer/Ελένη Μπισκίνη-Fischer
Integrationsagentur der Diakonie Krefeld & Viersen
E-Mail eleni-biskini-fischer@diakonie-krefeld-viersen.de
www.diakonie-krefeld-viersen.de

Jens Buschmeier
Projektreferent im Arbeitskreis Jugend Essen
E-Mail jens.buschmeier@akj-essen.de
www.akj-essen.de

Konstantinos Eleftheriadis/Κωνσταντίνος Ελευθεριάδης
Integrationsagentur und Migrationsberatung des Diakonischen Werkes
des Evangelischen Kirchenkreises Solingen
E-Mail konstantin.eleftheriadis@evangelische-kirche-solingen.de
www.diakonie-solingen.de

Dr. Konstantinos Goumagias/Δρ. Κωνσταντίνος Γουμάγιας
Kanzlei Goumagias
E-Mail kanzlei@goumagias.de
www.goumagias.de

Ilias Papadopoulos/Ηλίας Παπαδόπουλος
Jugendmigrationsdienst der Diakonie im
Kirchenkreis Düsseldorf-Mettmann, Region Ratingen
E-Mail i.papadopoulos@diakonie-kreis-mettmann.de
www.diakonie-kreis-mettmann.de

Georgios Rougas/Γεώργιος Ρούγας
Griechische Gemeinde Düsseldorf
E-Mail ellkoinotita@gmail.com
www.ellkoinotita.blogspot.com

Chrissa Stamatopoulou/Χρύσα Σταματοπούλου
Integrationsagentur der Diakonie Düsseldorf
E-Mail chrissa.stamatopoulou@diakonie-duesseldorf.de
www.diakonie-duesseldorf.de

Katharina Stamm

Migrationsspezifische Rechtsfragen und Internationale Migration / Migration Law

Zentrum Migration und Soziales / Centre for Migration and Social Issues

Diakonie Deutschland - Evangelischer Bundesverband

Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung e.V.

E-Mail Katharina.Stamm@diakonie.de

www.diakonie.de

Georgia Tsitsi/Γεωργία Τσιτσιή

Deutsch-Hellenische Wirtschaftsvereinigung

E-Mail tsitsi@dhvw.de, info@dhvw.de

www.dhvw.de

Ioanna Zacharaki/Ιωάννα Ζαχαράκη

Referentin für Integration und Interkulturalität

Referat Migration und Flucht der Diakonie Rheinland-Westfalen-Lippe

E-Mail i.zacharaki@diakonie-rwl.de

www.diakonie-rwl.de

Impressum

Diakonie Rheinland-Westfalen-Lippe e.V. (Hrsg.)
Lenastraße 41
40470 Düsseldorf
Telefon 0211 6398-0
Telefax 0211 6398-299
duesseldorf@diakonie-rwl.de

Redaktion/Ansprechpartnerinnen

Ioanna Zacharaki
E-Mail i.zacharaki@diakonie-rwl.de

Chrissa Stamatopoulou
E-Mail griechisches-netzwerk-nrw@outlook.com

Gestaltung

Sebastian Schmidt

Druck

Druckhaus Süd

Der Wegweiser

Διαμονή και εργασία στη Γερμανία
Leben und Arbeiten in Deutschland

wird finanziert durch

Diakonie
Rheinland
Westfalen
Lippe

Ministerium für Arbeit,
Integration und Soziales
des Landes Nordrhein-Westfalen

INTEGRATIONS
AGENTUREN
NORDRHEIN-WESTFALEN
Vielfalt ist unsere Stärke.